

03 (45) | Грудень 2018

ВІСНИК

СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ ЛЕМКІВСЬКИХ
ОБ'ЄДНАНЬ

ЗМІСТ

Різдвяне привітання.....	3
Слово редакції.....	5
Новини	6
З діяльності голови СФУЛО.....	19
Публікації	46
Лемкоактив	59
Фестивальний рік у фото	66

Редактори: Тарас ВАРХОЛЯК
Тарас РАДЬ

Редакційний
колектив: Ярослава ГАЛИК
Назар РАДЬ

Дизайн: Віктор ДУДЯК

В оформленні передовиці використано
роботу відомого лемківського митця
Андрія Хомика

**Вісник СФУЛО. ©. Офіційне видання
Світової Федерації Українських
Лемківських Об'єднань.
Виходить раз на квартал.**

Основна мета часопису – динамічно
висвітлювати діяльність усіх суб'єктів
СФУЛО.

Номери вісника можна скачати зі сайту
СФУЛО: www.sfulo.com/biblioteka

Адреса редакції: visnyk.sfulo@gmail.com.

Можна надсилати свої матеріали.

Рішення про публікацію прийматиме
редакційна рада.

Світова Федерація Українських
Лемківських Об'єднань (СФУЛО) -
неурядова міжнародна громадська
організація, яка об'єднує українські
лемківські і русинські спільноти України,
Польщі, Словаччини, Сербії, Хорватії,
Канади та США. Основна мета діяльності
- забезпечення та захист законних
соціальних, економічних, творчих,
етнічних, національно-культурних та
інших інтересів лемків; розвиток та
популяризація лемківської культурної
спадщини і духовності на засадах
законності, демократії, добровільності та
самоврядування.

Офіційна сторінка в інтернеті
www.sfulo.com.

Різдвяне привітання

*«Тешуть теслі з срібла сани, стелиться сніжиста путь.
На тих санях в синь незнану Дитя Боже повезуть»*

Б.-І. Антонич

Дорога світова родино Лемків-Русинів-Українців!

Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань сердечно вітає всіх Вас з прийдешнім Різдвом Христовим і Новим 2019-им роком!

Напередодні завершення 2018-го дозвольте щиро подякувати кожній небайдужій людині в Україні і в світі, яка посіяла свою зернинку добра і праці задля захисту, популяризації та розвитку самобутньої культури та історії лемків-русинів-українців, збереження їх ідентичності.

Висловлюємо сердечну вдячність всім поважним особам і організаціям, які підтримували діяльність Федерації, а також сподіваємося на широку співпрацю з громадами та з людьми доброї волі, які готові сприяти її діяльності.

У 2018-му СФУЛО відновила своє членство у світовій українській спільноті – Світовому Конгресі Українців. Делегація Федерації взяла активну участь у роботі XI Конгресу СКУ в Києві та домоглася внесення важливих доповнень до Резолюції Конгресу.

Проведено широку програму культурно-просвітніх та інформаційних заходів у різних країнах світу задля популяризації та розвитку лемківсько-русинсько-української віковичної спадщини.

Нині ми стоїмо на порозі 2019-го року – Року Пам'яті жертв депортації етнічних українців Польщі 1944-1951 рр., трагічних 75-их роковин початку депортації етнічних українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 роках.

У Львові проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.», за матеріалами якої видано науковий збірник.

Верховна Рада України прийняла постанову «Про відзначення на державному рівні 75-х роковин початку депортації етнічних українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 роках».

В Україні у другу неділю вересня встановлено День пам'яті примусового виселення етнічних українців.

Але досі трагедію вигнання понад 700 тисяч етнічних українців з одвічних земель не визнано злочином. У Верховній Раді України групою народних депутатів зареєстровано законопроект №9095 «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою» щодо визнання депортованими громадян України, які у 1944-1951 роках були примусово переселені з території Польської Народної Республіки.

Прийняття цього закону має відновити історичну справедливість для потерпілих українців та мільйонів їх нащадків.

Диво народження маленького Ісуса, наповнюючи наші серця надією та душевним теплом, дає нам тверду віру, що в кожній боротьбі правда завжди переможе.

А коли ми запалимо свічки у молитві на святу Велию, заспіваємо предвічну колядку, то щиро вірю, що кожен лемко духовно полине додому, в рідні Бескиди, до могил наших предків, і їхній дух та пам'ять про них буде з нами. І хай різдвяне благословення зійде на наші родини, на рідну Лемківщину, на багатостраждальну Україну.

Най Вефлеємска зьвізда а Риствяны дзвони звістят в каждый лемківській хыжи о приході Сына Божого! І най новорожденний Ісусик зошле на Вас шчесьця, здравя і віру, же правда Господня восторжествує!

Сердечно вітаю з Різдвом Христовим всі лемківські й русинські українські громади світу, всіх Голів Суб'єктів Федерації, членів Управ та учасників їхніх організацій, членів президії СФУЛО та зичу добра, злагоди, єдності, процвітання, а особливо миру в Україні та у всьому світі!

Веселих свят! Смачної куті! Дзвінкої коляди!

ХРИСТОС СЯ РОЖДАЄ!

СЛАВІМЕ ЄГО!

З повагою та найкращими побажаннями,

Ярослава Галик,

Голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань

Слово редакції

Друзі! Вітаємо з наближенням до завершення 2018 року! Бажаємо закарбувати в пам'яті цього річні здобутки (а для лемківської спільноти це відзначення на державному рівні 75-х роковин депортації, міжнародна конференція в УКУ й повернення до родини Світового Конгресу Українців) і з оптимізмом та надією дивитися в прийдешній 2019-й. Попереду – великі справи.

Вам довелося довго чекати на черговий номер Вісника. Але число «45» – воно таке, вимагає ретельнішої і тривалішої роботи ☺

З новацій – із цього номера ми розпочинаємо рубрику «Лемкоактив». Як можна здогадатися з назви, у ній будемо розповідати ПРО й спілкуватися З небайдужими прихильниками української лемківської ідеї, тими, хто часто без жодного фінансового стимулу працює над популяризацією лемківських мистецтв, говору, історії, гуртує до купи лемків в усіх державах, де є лемківські спільноти. Усі вони потребують підтримки, і інформаційної – чи не найбільше.

Першими нашими гостями будуть відома театральна артистка з Івано-Франківська, лемкиня Галина Баранкевич, яка з великим успіхом продемонструвала ще й свої вокальні здібності проектом «Вигнані з раю», а також її наставник – Ростислав Держипільський, директор і художній керівник Івано-Франківського академічного музично-драматичного театру імені Франка.

Ми дещо збільшили кількість ілюстрацій, відтепер наприкінці кожного Вісника буде невеликий фоторепортаж із найцікавіших лемківських подій за цей період.

Також ЗАКЛИКАЄМО усіх суб'єктів Федерації та прихильників лемківської русинської української спільноти доєднуватись до роботи над Вісником. Нам потрібні Ваші ПРОПОЗИЦІЇ, Ваша КРИТИКА і Ваші ТЕКСТИ. У нас не бракує статей про новини з України, але дуже потрібні підбірки лемківських новин, краєзнавчі публікації з Сербії, Хорватії, Польщі, Словаччини, США і Канади. Для контакту маємо електронну пошту visnyk.sfulo@gmail.com.

P.S. Наступний, 46-й номер Вісника, вийде уже в березні

Новини

Верховна Рада України ухвалила постанову «Про відзначення на державному рівні 75-х роковин початку депортації етнічних українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 роках».

Народні депутати підтримали проект постанови про відзначення на державному рівні 75-х роковин початку депортації етнічних українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.

За проект Постанови №8603 авторства народного депутата Антонищука та групи депутатів під час пленарного засідання ВРУ за основу і в цілому проголосували 234 народні обранці.

Як йдеться у пояснювальній записці, метою проекту Постанови є відзначення на державному рівні 75-х роковин початку депортації автохтонних українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр. та забезпечення належних організаційно-правових умов проведення відповідних заходів, а також встановлення другої неділі вересня – Днем пам'яті примусового виселення автохтонних українців.

Нардеп Подоляк, представляючи проект постанови № 9071, пояснила, що зареєструвала аналогічну постанову, оскільки акценти є різними. З її слів, ВРУ не повинна втручатися у діяльність Міністерства, зокрема, переглядати навчальні плани, не має права вказувати ЗМІ, які програми ті мають показувати. Вона застерегла, щоб з огляду на такі кроки у ВРУ не почали писати історію. Ірина Подоляк зауважила, що головний акцент проекту постанови, співавтором якого вона є, полягає у тому, що під час проведення заходів треба пам'ятати про справжніх винуватців трагедії – комуністичні режими СРСР та Польщі.

Голова Комітету з питань культури і духовності Микола Княжицький зауважив, що комітет підтримав два проекти постанов. Під час голосування

проект постанови авторства Андрія Антонишака № 8603 підтримали 234 обранці, авторства Ірини Подоляк № 9071 – 168 депутатів.

Джерело: [ЗІК](#)

Повернення СФУЛО до родини Світового Конгресу Українців (СКУ). 3 серпня Рада директорів Конгресу ухвалила рішення про відновлення членства СФУЛО в СКУ на правах світової організації Конгресу.

«СФУЛО сподівається на плідне співробітництво з СКУ задля вирішення спільних завдань в інтересах світового українства та України», – йдеться в дописі Ярослави Галик.

СКУ є міжнародною координаційною надбудовою українських громад у діаспорі, що представляє інтереси понад 20 млн. українців у 53 країнах.

Лемки на XI Світовому Конгресі Українців (СКУ). 24-27 листопада в

Києві відбулося засідання Конгресу, де зокрема мали обрати нового голову СКУ. Делегатами від Світової федерації українських лемківських об'єднань були голова Ярослава Галик, Олександр Венгринович (від Всеукраїнського товариства «Лемківщина» (ВУТЛ), Віктор Бандурчин (від Союзу русинів-українців Словацької Республіки (СРУСР), Соня Паплацко (від Союзу русинів-українців Сербії).

Українську Громаду республіки Хорватія представляли голова Михайло Семенюк, його заступник Славко Бурда, а також голова української національної меншини міста Загреба Віктор Філіма. Також делегатом Конгресу був Богдан Чернявський, член управи Об'єднання Лемків Канади та Ліги українців Канади. Всього в Конгресі СКУ взяли участь 248 делегатів із

26 країн світу, які представляли 3 світові, 121 центральну крайову та 101 крайову організації СКУ. Президентом Світового Конгресу Українців обрано Павла ГРОДА (Канада).

Нагороди СКУ для лемків. За особливий внесок у піднесення іміджу Світового Конгресу Українців (СКУ), розбудову українського громадського життя в діаспорі та підтримку України медаллю святого Володимира Великого нагороджено **Максима Маслея**, члена президії СФУЛО, багатолітнього члена Управи Об'єднання Лемків Канади (ОЛК) і **Славка Бурду**, заступника голови Української Громади Республіки Хорватія – голову Українського культурно-просвітнього товариства «Кобзар».

Славко Бурда також виступив з доповіддю на засіданні круглого столу «Розвиток українських громад у Східній Європі». Пан Бурда народився 19 листопада 1950 року у місті Вербас у Воєводині (нині Сербія), живе і працює в Загребі. На українській культурній ниві діє вже 49 років. Закінчив Загребський університет, за фахом економіст. Від 1966 – активний учасник і

організатор культурно-просвітнього життя української діаспори. Від 1983 – секретар культурно-просвітнього товариства Союзу русинів-українців Загреба, від 1992 – голова Загребського товариства русинів-українців Хорватії, член правління Союзу русинів-українців Хорватії, від 1995 – секретар Хорватського-українського товариства, від 1997 – голова Українського товариства Загреба. Член редколегії часопису «Нова думка». Один з організаторів і директор щорічної літньої школи мови та культури

русинів і українців Хорватії. Перший заступник голови Європейського Конгресу Українців і заступник голови Української Громади Республіки Хорватія. За свою віддану і жертвенну громадську роботу він має нагороди від Уряду та Президента Республіки Хорватії д-р Фране Тудьмана, Патріярха Київського і всієї Руси-України Філарета і Президента України Віктора Ющенка.

Максим Маслей (Maximilian Masley) народився 23 жовтня 1937 року в селі Берест повіту Новий Санч, на Західній Лемківщині, в

родині автохтонних українців-русинів. У 1947 році разом з ріднею був депортований у злочинній «Акції «Вісла» на понімецькі землі в розпорошення поміж польським населенням у повіт Всхова Зеленогірського воєводства. Тут був цілковито позбавлений українського шкільництва та вживання рідної мови поза власним помешканням в сильно антиукраїнським середовищі. Матуру завершив у гімназії у Всхові в 1956 році і поступив на механічний факультет політехніки у Вроцлаві. Факультет завершив у 1961 році з дипломом магістра інженера-механіка. У Вроцлаві вперше зустрів початки організації офіційного українського суспільно-культурного відродження та церкви. Вступив до Українського Суспільного-Культурного Товариства (УСКТ). Брав активну участь у танцювальному гуртку, який з успіхом гастролював Польщею з показом українських танців. У 1966 році був обраний заступником голови Воєводського Правління УСКТ у Вроцлаві, а з часом виконував обов'язки голови правління. В 1968 став співзасновником історичної комісії при воєводському правлінні УСКТ. У травні 1971 року редагував і висилав петицію до центральних партійних і урядових установ Польщі в обороні української меншини. Відтак був усунений з УСКТ та підданий дискримінації і судовим процесам. У 1972 році їде з ріднею в відпустку до Канади, де залишається на постійне проживання. Тут уже в наступному році вступив до Об'єднання Лемків Канади, співорганізував Крайову Управу і в 1977 році був обраний її головою на дві каденції. В рядах ОЛК постійно і активно працює до сьогодні, особливо у протидії наслідкам «Акції «Вісла» 1947 року.

У 1986 році став головним засновником Музею лемківської спадщини ім. Юліяна Тарновича. Від 2000 року впродовж 15 років працював у Комісії Людських і Громадянських Прав Світового Конгресу Українців. На професійній ниві Максим Маслей працював як інженер-конструктор та дослідник нових розв'язок та менеджменту. Від імені Об'єднання Лемків Канади п. Максим Маслей працював над відзначенням чергових роковин злочинної «Акції «Вісла» в Торонто, петицією до Канадського Парламенту за звільнення українського дисидента Миколи Горбаля з ув'язнення у сов'єтській тюрмі і візит Миколи Горбаля до Торонто після його звільнення з тюрми, проект засудження «Акції «Вісла» у Міжнародному Суді в Гаазі, щорічні Лемківські Ватри, організовані ОЛК впродовж останніх 33-ох років, багатолітня підтримка і праця задля участі ОЛК на щорічних Українських Фестивалях в Торонто (BWVUF), включаючи представлення історії і культури Лемківщини на цьогорічному фестивалі BWVUF 2018, підтримка і допомога у рамках СФУЛО-ОЛК в організації Міжнародної науково-практичної конференції на тему: «Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння,

Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.», проведеної СФУЛО у Львові 7 вересня 2018 р, співініціатор і співфундатор проекту встановлення пам'яткової таблиці Заслуженому лікареві Криниць, доктору Смолінському в Криниці (2018).

Президент України нагородив экс-голову СФУЛО. Орденом княгині Ольги III ступеня Петро Порошенко відзначив Софію Федину, голову СФУЛО

(2012-2017 років), доцента кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби Львівського національного університету імені Івана Франка, телеведучу, волонтерку й громадську діячку.

Президент вручив нагороду Софії Романівні особисто – під час презентації

вистави «Ремінісценції. UA» 8 грудня. «Людина, з якою ми пліч-о-пліч були на Майдані, яка провела багато часу на фронті, допомагаючи українським десантникам, людина, яка має Божу ласку і талант», – сказав глава держави про Софію Федину.

Згідно з Указом Президента №421/2018, державної нагороди Софія Федина удостоєна «за значний особистий внесок у розвиток національної культури, плідну громадську діяльність та високий професіоналізм».

lnu.edu.ua

Виступ голови СФУЛО на Конгресі СКУ. На XI Світовому Конгресі

Українців його делегат, голова СФУЛО Ярослава Галик взяла участь у сесії «Політика української національної пам'яті у світовому вимірі» з доповіддю «Відновлення і збереження національної пам'яті про злочинні масштабні депортації етнічних українців Лемківщини, Холмщини, Надсяння, Підляшшя, Любачівщини і Західної Бойківщини у 1944-1951 роках».

Любачівщини і Західної Бойківщини у 1944-1951 роках».

За її ініціативою Конгрес включив до Резолюції пропозиції за такими пунктами:

- Світовий Конгрес Українців закликає ВРУ ухвалити закон про визнання злочином тотальне вислання етнічних українців Лемківщини, Холмщини, Надсяння, Підляшшя, Любачівщини і Західної Бойківщини у 1944-1951 роках як злочин тоталітарних комуністичних режимів;
- Світовий Конгрес Українців закликає гідно відзначити такі знаменні дати (у списку-календарі):
 - 75-ліття початку депортації етнічних українців Лемківщини, Холмщини, Надсяння, Підляшшя, Любачівщини і Західної Бойківщини у 1944-1951 роках;
- Провести до 75-х роковин початку депортації етнічних українців Лемківщини, Холмщини, Надсяння, Підляшшя, Любачівщини і Західної Бойківщини у 1944-1951 роках (9 вересня 1944р.-9 вересня 2018р.) заходи на міжнародному рівні.

Також у рамках XI Світового Конгресу Українців 27.11.2018 р. відбувся круглий стіл "Розвиток українських громад у Східній Європі", на якому виступив з доповіддю член КК СФУЛО, заступник голови СРУСР Віктор Бандурчин. З його ініціативи до Резолюції Конгресу внесено пропозицію, яку було прийнято конгресом:

конгресом:

- Створити комісію з питань українського автохтонного населення та напрацювати концепцію щодо актуального стану автохтонів, порушувати питання автохтонів в органах державної влади.

Звіт СФУЛО для XI Світового Конгресу Українців включено до Збірника звітів XI Конгресу СКУ:

- Звіт СФУЛО – на стор. 341-349
- Звіт ООЛ - на стор. 388-390
- Звіт СРУСР - на стор. 267-273
- Звіт СРУС - на стор. 266-267
- Звіт УГРХ - на стор. 320-325

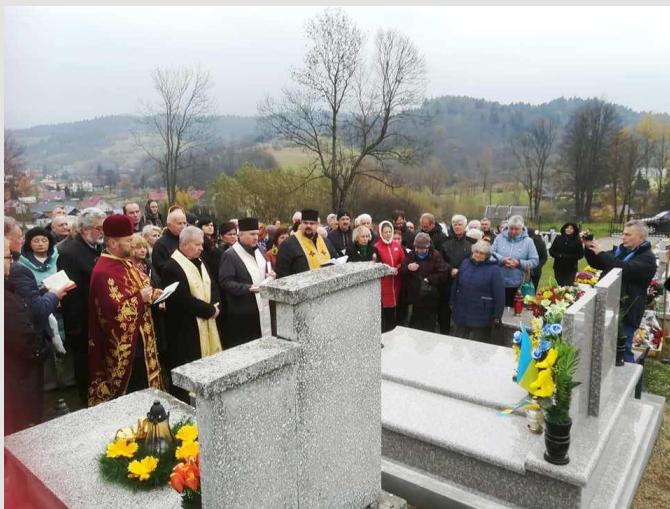
Відеозвіт діяльності СФУЛО для XI Світового Конгресу Українців можна переглянути на сайті СФУЛО за посиланням (<http://sfulo.com/?p=1202&lang=uk>).

Відродження «ЛемКартки». Організація оборони Лемківщини (США) ще з початку цього року відновила випуск інформаційного бюлетеня – обіжника «ЛемКартка».

Тепер видання має оновлений дизайн і виходить з містечка Кліфтон (штат Нью-Джерсі). Нагадаємо, що раніше «ЛемКартка» виходила до 2014 року. Із усіма обіжниками, які вийшли до цього часу, можна ознайомитись на сайті ООЛ за [цим посиланням](#).

Урочистості до 100-річчя Команецької республіки – визвольних змагань Східної Лемківщини. Відбулися вони 27 жовтня, напередодні цієї урочистої дати, в селі Команча (Підкарпатське воєводство, Польща). Розпочалися заходи з молебня на могилі отця-каноніка Омеляна Каленюка.

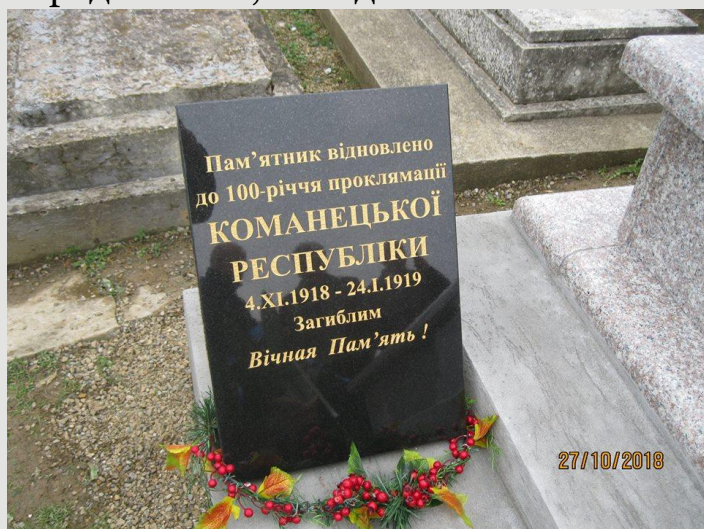

«Отець брав участь в діяльності Команецької республіки (її створили з метою приєднатися до ЗУНР), був парохом Команчі до 1960 року, в'язнем концентраційного табору «Талергоф» у 1914 році та в час акції «Вісла» – концентраційного табору «Явожно» у 1947 році, – розповів про священика присутній на урочистостях отець-ректор Українського католицького

університету Богдан Прах. – Те, на що наважилися ці люди, – справді великий героїзм. Вони зрозуміли, що хочуть будувати свою країну, свою державу і вирішили зробити це у той спосіб, який вміли. Гірко за це поплавилися – багато загинуло в сутичках з місцевою польською владою. Але, попри це все, вони заново підтвердили, що ідентифікуються з українським народом».

Обабіч могили о. О. Каленюка встановлено пам'ятну дошку. Урочистий молебень і поминальну панахиду біля могили отця-каноніка Омеляна Каленюка та їмості Ірини Каленюк відправили отець-доктор Богдан Прах, парох Команчі о. Андрій Журав, парох Мокрого о. Богдан Кішко та о. капелян Мирон Михайлишин.

З України прибула делегація, в складі якої була заступник голови Львівської ОДА Оксана Стоколос-Ворончук, голова СФУЛО Ярослава Галик, голови товариств депортованих українців «Лемківщини» - Степан Майкович (Львів) і Оксана Данилів (Івано-Франківськ), «Любачівщини» - Богдан Парадовський, «Надсяння» - Соломія Риботицька, «Холмщина» - Ірина Гринь, від Об'єднання Лемків Польщі – Штефан Гладик.

Делегація також відвідала церкву УГКЦ у Висліку Великому, де відбулася спільна молитва, а також церкву Покрови Пресвятої Богородиці в Команчі.

З нагоди 100-річчя проголошення Команецької республіки УКУ за редакцією о. Богдана Праха видав

«Спогади про визвольні змагання Східної Лемківщини в 1918 році» отця Пантелеймона Шпильки.

Нагадаємо, що 4 листопада 1918 року в селі Вислік Великий проголошено Повітову Українську Національну Радугу. Її метою зазначено об'єднання із Західноукраїнською Народною Республікою. В історію вона увійшла як Команчанська, Команецька або ж Східно-Лемківська республіка. Головою Ради було обрано згаданого

отця Пантелеймона Шпильку.

VII Всеукраїнський з'їзд лемків відбувся в Тернополі 18 листопада. Участь у ньому брали 160 делегатів з усіх осередків Всеукраїнського товариства «Лемківщина» (ВУТЛ).

Під час з'їзду заслухано звіт голови Всеукраїнського товариства «Лемківщина» Василя Мулеси, правління та контрольної комісії. Новим головою обрано Олександра Венгриновича, який вже обіймав

цю посаду до 2014 року.

«Розуміючи поважний вік новообраного Голови, делегати також розуміли, що за його плечима є авторитет, великий досвід керівника у спілкуванні та взаємодії з різними гілками влади, є усталена професійна команда громадських активістів, повага і шана лемків України (і не тільки)», – зауважує учасник з'їзду Ярослав Теплий.

Також на з'їзді обрано колегію Всеукраїнського товариства «Лемківщина».

Попередній VI з'їзд лемків України відбувався 8 листопада 2014 року у Львові.

За матеріалами сайту lemky.lviv.ua і допису в Фейсбукці [Ярослава Теплого](#)

Пам'ятник і меморіальна таблиця кардиналу УГКЦ Сембратовичу.

В Унівському монастирі на фасаді у внутрішньому дворі встановлено меморіальну таблицю з барельєфом уродженця Лемківщини, предстоятеля УГКЦ, митрополита Галицького, кардинала католицької церкви Сильвестра Сембратовича. Цьогоріч виповнилося 120 років з часу його смерті.

У часи Сембратовича Унівська обитель не мала статусу монастиря (втратила 1790 року), а греко-католицька церква задля її порятунку перетворила місцину в резиденцію митрополита Галицького. Сильвестр Сембратович започаткував культурне відродження місцевості. Тому в його [улюбленому місці](#) під лісом, поблизу резиденції, було встановлено пам'ятний знак із вирізьбленим хрестом і написом «1836-1898» (роки життя Сембратовича). Згодом у роки радянської влади його було зруйновано.

Проте цього літа за ініціативи СФУЛО й коштом Львівської обласної держадміністрації відновлено пам'ятний знак поблизу монастиря (з написом «Сильвестр Сембратович, Митрополит Галицький та Кардинал УГКЦ. 3.09.1836-4.08.1898»), і

встановлено меморіальну таблицю в його внутрішньому дворі на фасаді (бронза, граніт, камінь, скульптор – Ярослав Скакун, архітектор – Орест Скоп).

СФУЛО висловлює щирі подяку Львівській обласній державній адміністрації та особисто її голові Синютці Олегу Михайловичу.

Зустріч молодих лемків на Прикарпатті відбулася 2-4 листопада в місті Долина (Івано-Франківська область) у рамках проекту «Ми- лемки!». Організатор – Євгенія Бардяк, голова Івано-Франківської ОО «Молода Просвіта».

На зустріч прибули молоді лемки Львівщини, Тернопілля, Прикарпаття. У роботі заходу взяли участь голова СФУЛО Ярослава Галик («Збереження історичної пам'яті»), Ігор Любчик, к.і.н., доцент ІФМНУ («Огляд історії лемків»), Галина Баранкевич, заслужена артистка України («Пам'ятати і відроджувати...») та інші.

Привітали молодь міський голова Долини В. Гаразд, голова ОО «Лемківщина» О. Данилів.

Постамент для пам'ятника Жертвам депортацій українців із Польщі у 1944-1946 роках споруджено на перехресті вулиць Снопківської та Василя Стуса у Львові.

Також відбувається облаштування території скверу «На Снопківській» довкола майбутнього монументу. До цього часу завершено усі підготовчі роботи, встановлено постамент для пам'ятника. Незважаючи на те, що від часу встановлення на цьому місці пам'ятного знаку з нагоди 60-річчя

депортації українців з Польщі пройшло 14 років, проте цього року справа зрушилась з місця, і є надія, що у 2019 році громада Львова зможе гідно вшанувати пам'ять депортованих.

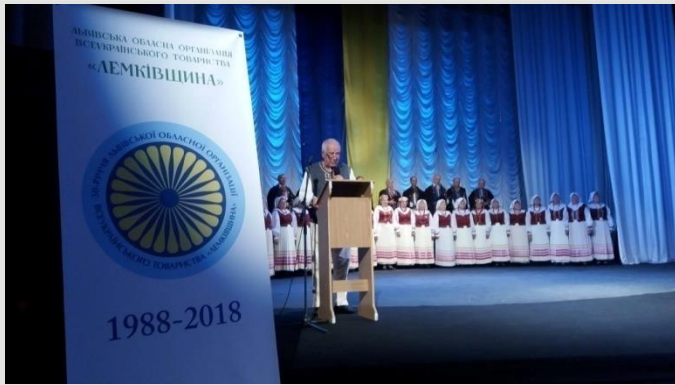
http://lemky.lviv.ua/?p=6297&fbclid=IwARoue-OV5Mb2_JtEs23Ofmv3RxVnwNsym68FFQRObEsyKJPDGSmbKQ4xAg

10-річчя «Молодої Лемківщини». 16 грудня відбулося святкування десятиріччя Львівської міської громадської організації «Молода Лемківщина». У межах святкування зібралися колишні і дійсні учасники товариства, переглянуто світлини з життя організації від 2008 року. Окрім того відбулися щорічні збори організації. Голова Богдан Сиванич відзвітував за свою дворічну діяльність. Також обрано керівництво на чолі з новим головою Миколою

Крупеем.

30-річчя від часу створення товариства «Лемківщина» відзначили урочистою академією 20 жовтня в Національному академічному українському драматичному театрі імені Марії Заньковецької. Сьогодні спадкоємницею виступає Львівська обласна організація Всеукраїнського товариства «Лемківщина».

З вітальними словами на адресу товариства й усієї лемківської громади Львівщини виступили голова Львівської ОДА Олег Синютка, міський голова Львова Андрій Садовий, голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань Ярослав Галик, заступник

голови Тернопільського обласного товариства «Лемківщина» Ігор Дуда, голова Івано-Франківського обласного товариства Оксана Данилюк.

З нагоди ювілею керівництво Львівської обласної державної адміністрації, Львівської обласної ради і Львівської міської ради відзначило нагородами і грамотами голову товариства Степана Майковича, заступника голови Мирослава Дмитраха, бухгалтера Галину Притулку, а також голів окремих районних осередків.

Своєю чергою Львівська обласна організація ВУТ «Лемківщина» відзначила грамотами за сумлінну працю два десятки активістів, за їхню довголітню і сумлінну працю у збереженні та популяризації лемківської культури. Також подяки голови Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань Ярослава Галик були вручені керівництву ЛОО ВУТ «Лемківщина» і ЛОГО «Молода

Лемківщина».

З вітальними словами на сцені театру виступили голови інших суспільно-культурних товариств, зокрема, голова Об'єднання товариств депортованих українців «Закерзоння» Володимир Середа, голова товариства «Надсяння» Соломія Риботицька, голова товариства «Холмщина» Ірина Гринь і голова товариства «Любачівщина» Богдан Парадовський.

Після виступів, урочистих промов і привітань відбулася концертна програма. Відкривав і закривав урочисту академію народний ансамбль пісні і танцю «Лемковина», який у наступному році відзначатиме 50 років творчої діяльності. На сцені також виступав танцювальний колектив Львівського коледжу культури і мистецтв, музичний колектив товариства «Гуцульщина», хори і танцювальні колективи з Дрогобича, Борислава, Золочева, Пустомит, Зимної Води.

Довідка

8 липня 1988 році у приміщенні Львівської обласної філармонії відбулися Установчі збори. Участь у них взяло 56 делегатів. Саме тоді було прийнято рішення про заснування Суспільно-культурного товариства «Лемківщина».

12 травня 1989 року було офіційно зареєстровано статут товариства. Засновниками “Лемківщини” стали п’ять організацій: Львівське обласне відділення українського фонду культури, Львівська обласна організація Спілки письменників України, Львівський музей народної архітектури і побуту “Шевченківський гай”, Львівське обласне відділення товариства охорони пам’яток історії та культури, Львівське обласне відділення товариства “Україна”.

Створенню товариства передувала віддана праця ініціативної групи у складі 21 особи. Серед них, зокрема, були Марія Байко, Іван Майчик, Еммануїл Мисько, Іван Красовський, Петро Когут, Василь Хомик, Іван Щерба, Ярослав Швягла, Степан Кищак, Василь Одрехівський.

Тарас Радь, сайт [ЛОО Лемківщина](http://llo.org.ua)

З діяльності голови СФУЛО

Однією з головних подій у житті українців Закерзоння 2018-го стала Міжнародна науково-практична конференція «Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.».

Вона відбулася 7 вересня у Львові в Українському католицькому університеті. Її ініціатором та головним організатором виступила Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань.

Підсумком конференції стало прийняття Резолюції конференції та Звернення усіх її учасників до Президента, Прем'єр-міністра й Голови Верховної Ради України (подаємо його нижче).

Із усіма матеріалами конференції можна ознайомитись [за цим посиланням у PDF-збірнику на сайті СФУЛО](#). Тут же подаємо виступ голови СФУЛО, члена Національної спілки краєзнавців України Ярослави Галик (Україна, Яремче).

Тотальне вигнання українців-автохтонів з їх етнічних земель у Польщі в 1944-1951 рр.: Необхідність засудження злочину та відновлення історичної правди

Однією з жахливих сторінок новітньої історії України є трагедія тотального вигнання українців-автохтонів зі своїх етнічних земель в Польщі у 1944-1951рр. Ця зловісна акція була завчасно ретельно спланована і брутально здійснена більшовицько-комуністичними режимами Польщі та СРСР в центрі Європи в середині ХХ століття. В результаті її здійснення впродовж 1944-1951рр. з етнічних українських земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини, на яких споконвіку компактними поселеннями проживали українці, було примусово виселене ВСЕ корінне населення цих регіонів, разом – близько 750 тисяч осіб. Всі вони були нещадно вигнані з рідного дому і з отчого краю тільки за те, що були українцями, тобто за етнічною ознакою. Це чітко відображено в злочинному документі, з якого розпочалася трагедія вигнання: «Угода між Урядом Української Радянської Соціалістичної Республіки і Польським Комітетом Національного Визволення про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР» від 9 вересня 1944 року.

Згідно з Енциклопедією історії України, «вислів «етнічні українські землі» вживається для означення тих територій, на яких у різні історичні періоди відбувалося формування українського етносу». Після II світової війни в результаті встановлення нових кордонів за радянсько-польським договором від 16 серпня 1945 р. до Польщі відійшли етнічні українські землі Лемківщина, Західна Бойківщина, Надсяння, Любачівщина, Холмщина і Підляшшя, які часто окреслюють збірною назвою Закерзоння (19500 км²). Перед депортаціями 1944-1951 років на території Закерзоння проживало понад 80% корінних українців, і тільки 20% становили інші народи, в т. ч. поляки.

За визначенням, «корінні народи – народи, які проживають у багатоетнічних суспільствах незалежних країн і є нащадками тих, хто населяв країну або географічну область, частиною якої є дана країна, споконвіку, у період її завоювання або колонізації або в період встановлення наявних державних кордонів».

У 1944-1951 роках був здійснений злочин тотального вигнання цього корінного українського населення з їх етнічних територій шляхом поетапного примусового виселення до УРСР та до інших регіонів ПНР. Опустілі українські етнічні землі заселялися польськими колонізаторами і полонізувалися.

Тобто комуністична Польща ці землі забрала разом з нажитим віками майном, а корінне українське населення вигнала за межі їх споконвічних ареалів, ще й зловмисно розпорошила по кілька родин по чужих землях з метою їх асиміляції, тобто з метою руйнування українства в їхніх душах через забуття власної культури, говірки, традицій, звичаїв тощо. Кожен з цих українських регіонів до того ж мав свої, усталені від віків, етнографічні особливості, які об'єднували українців в етнографічні групи, зокрема лемки, бойки, холмщани, підляшуки тощо. Ці субетноси були знищені шляхом їх територіального розсіювання і асиміляцію, що призвело до втрати цілого пласту унікальної української духовної та матеріальної культури.

«Депортації корінного етносу є найважчою формою політичних репресій, яка за своєю суттю і характером здійснення може прирівнюватися до етноциду».

Злочинна широкомасштабна акція з примусового виселення українців зі споконвічних земель проводилася в кілька етапів:

– 1944-1946 рр. – примусове виселення під лукавою назвою «евакуація» майже півмільйона українців з їх етнічних земель з Польщі до УРСР на

підставі вищезгаданої Угоди від 9 вересня 1944 року. Офіційна цифра виселених українців згідно реєстру – 482880 осіб. «Події 1944–1946 років у Надсянні, Холмщині, Підляшші та Лемківщині слід трактувати як наймасштабнішу депортацію українського етносу у новітній історії України».

– 1947 р. – тотальна етнічна чистка в ході військово-політичної операції «Вісла» з брутальним виселенням 150 тисяч українців на північно-західні землі Польщі; підозрювані в непокорі були відправлені у концентраційний табір «Явожно» (бл. 4000 українців);

– 1948 р. – примусове виселення жителів прикордонної смуги західних областей України вздовж радянсько-польського кордону (9125 осіб) з територій, які відходили до Польщі, на схід УРСР.

– 1951 р. – примусове виселення українців Західної Бойківщини з територій, які відходили до Польщі, у південні регіони УРСР (32066 осіб) внаслідок Договору між ПНР і СРСР «Про обмін ділянками державних територій» від 15 лютого 1951 р.

Не випадково до кожного з етапів цього виселення тут вживається термін «примусове виселення». Адже всупереч усім твердженням про «добровільність» цієї акції, факти свідчать про її жорстоку примусовість. «Від самого початку переселення було порушено умову добровільності. Акція не була результатом вільного волевияву українського народу, а навпаки – здійснювалася всупереч його волі й супроводжувалася насиллям».

Термін «евакуація» передбачає тимчасове відселення людей з території, де виникає загроза їх життю чи здоров'ю, після усунення якої люди повертаються.

Якою ж була загроза для окремої групи «українське населення» і чому не передбачала повернення додому після її усунення? «На нашу думку, удокументований концепт «евакуація» є правомірним у разі опису ходу переселення українського населення з Польщі тільки як стилістична форма тих років. Він змінював уявлення людей про справжні причини переселення. ...Виселення українців із місць постійного проживання за методами виконання відповідало визначенню «депортація».

Тому варто нарешті підвести підсумок багаторічних історичних та правових наукових досліджень і свідчень вигнанців та сказати вагоме слово правди про злочинність брутальних процесів, здійснених тоталітарними режимами Польщі й СРСР та «освячених» державами «великої трійки» на Ялтинській конференції.

Яким був шлях до так званої «добровільної евакуації» – коротко про хід подій. Новостворена Польська держава обіцяла країнам Антанти надати українцям широкі автономні права відповідно до «Трактату про меншини», де було вказано, що «їх гарантом виступає Ліга націй», але обіцянки не дотримала. Натомість повела наступ на українську культуру та освіту. Були закриті всі українські кафедри та більшість українських шкіл, культурно-просвітніх і спортивних організацій. Ускладнена процедура виборів для українців. Закрито ряд церков і конфісковано їхні землі. Впроваджено дискримінаційний підхід для українських селян при парцеляції земель та ініційовано стрімкий ріст польського осадництва.

А далі справжній терор охопив терени Галичини. Восени 1930 року за польського прем'єр-міністра Юзефа Пілсудського в Галичині проведено «пацифікацію»

– масові репресії проти українців, здійснені за допомогою військових та поліції. Наступ на політичне, громадське й культурне життя супроводжувався арештами, ув'язненнями, катуваннями людей аж до вбивств, погромами українських кооперативів та культурно-просвітницьких закладів, зокрема «Просвіти», різноманітних установ.

У червні 1934 року в Березі-Картузькій був створений спеціальний концтабір для репресованих українців. Сюди на довічне ув'язнення відправили в 1936 р. Степана Бандеру та Миколу Лебеда.

А на початку 1939 року була підготовлена таємна постанова Ради Міністрів Польщі під назвою «Проект ухвали Ради Міністрів у справі акції, спрямованої на зміцнення польського елемента у Східній Малопольщі» про, зокрема, можливість примусових переселень українців. Початок Другої світової відтермінував втілення цих планів.

Отже, у міжвоєнний період в Польщі йшов масований наступ на українців. Уряд будь-якими репресивними засобами прагнув створити мононаціональну державу, відповідно асимілювати національні меншини, на що вказує їх антиукраїнська політика.

Із початком Другої світової війни життя українців у Польщі стало зовсім нестерпним. З одного боку німці грабували населення, обкладали непомірними податками, влаштовували облави на молодь для вивезення в Німеччину. А з іншого боку озброєні польські банди організували проти українців нещадний терор. У 1942-1944 роках запалали села Холмщини, а за ними й Надсяння, Лемківщини, Підляшшя... Символом кривавої трагедії Холмщини стало село Сагринь Грубешівського повіту, в якому 10 березня

1944 р. від рук польських націоналістичних банд загинуло більше тисячі мирних жителів. «У 1943-1944 рр. тільки на території Грубешівського повіту відділи Армії Крайової та Батальйонів хлопських спалили 50 українських сіл (зокрема, Сагринь, Ласків, Бересть, Верешин, Шиховичі, Новосілки, Модринь, Терєбінь, Турковичі, Потуржин та інші), в яких убили та закатували понад 4 тис. українського цивільного населення. А всього на території Закерзоння за цей період знищено понад 300 українських сіл і вбито та закатовано десятки тисяч українців, а це були переважно селяни, жінки, діти, люди похилого віку, навіть каліки, єдиною «виною» яких було те, що вони – українці й не відреклися від віри своїх предків».

Таким чином, геноцид українського населення, в результаті якого було знищено десятки сіл із тисячами ні в чому не винних людей, розпочався задовго до початку т. зв. «добровільної евакуації». На час підписання Люблінської Угоди 09.09.1944 р. українські села Холмщини були спалені, розграбовані, а люди залякані й здеморалізовані. Недаремне на початку «евакуації», від 15 жовтня до 31 грудня 1944 року, «з Польщі виїхало 19 899 українців (5 035 родин), серед яких: – 4025 осіб з Холмського повіту, 3902 особи з Грубешівського повіту, 3380 осіб з Томашівського повіту і 1862 особи з Замойського повіту. Це були в основному мешканці тих сіл, котрі були спалені весною і влітку 1944 року польськими партизанськими загонами». Тому говорити про якусь «добровільність» їх виїзду, на мою думку, просто аморально. Таку добровільність не побажаєш і ворогові!

Взимку так звана «евакуація» була призупинена через складні погодні умови. Навесні 1945 р. було вивезено до УРСР мешканців сіл, зруйнованих при відступі німецьких військ, з районів Лупківського і Дукельського перевалів, які опинилися фактично без даху над головою і засобів до існування, що трактують часто теж «добровільним». І в той же час «через Польську Республіку 1945 р. прокотилася хвиля масових вбивств українців, які були її громадянами.

Вона почалася в січні і тривала до травня, охоплюючи територію від Сянока по Нисько. Малковичі, Старе Місто, Лежайське, Пискоровичі, Дібча, Іскань, Мацьковичі, Дубровиця-Велика, Радава, Тисова, Добра, Павлокома, Старий Люблинець, Новий Люблинець, Гораєць, Слобода, Руська П'яткова, Руський Явірник, Рушельчиці, Лубно, Ожанна, Бриська Воля, Жухів, Трійчиці, Уйковичі, Скопів, Курилівка, Кульно, Солоне, Теплиці, Бахів, Березка, Лежахів, Сурохів, Коритники, Воля-Кривецька, Середня, Старе Село, Сівчина – це далеко не повний список сіл, які спливли тоді кров'ю. Кількість жертв сягає 5000 чоловік».

В селі Терновиця, в якому я народилася в Україні, третину села становили виселенці з Жухова з Надсяння. Кров холонула в жилах від їх розповідей про ті звірства, які коїли польські банди з їх родинами. Моя тета Ярослава вийшла заміж за виселенця з Жухова, Гутіля Івана, він ще, слава Богу, живий і може посвідчити. Їхнього батька вбили на очах вагітної матері, яку теж побили, а діти дивом врятувалися втечею в нічну темінь. То що мала робити родина, як рятуватися від смерті? Вихід був один: їхати, куди гнали, до Радянського Союзу. То це теж було «добровільним переселенням»? Підкреслюю, мова йде про зиму-весну 1945 року.

Радянські військові чи уповноважені не захищали українців від безчинства польських бандитів, а лише наполягали на їх переїзді до СРСР: «Їдьте, бо ще гірше буде!». Не маючи надії на покращення свого становища, українські родини змушені були залишати свої оселі, майно, могили рідних. Проте більшість українців все ж опиралася всіма силами, щоб уникнути виселення до «радянського раю».

В зв'язку з небажанням українців покидати рідну землю навіть під страхом смерті 24 липня 1945р. у Президії Ради Міністрів у Варшаві було організовано зустріч польського прем'єра Едварда Осубки-Моравського з представниками українського населення. Українські делегати заявили, що не мають бажання залишати землю, на якій проживали споконвічно, вважають себе польськими громадянами й очікують ставлення до себе згідно з Конституцією Речі Посполитої, вимагають відповідних прав і свобод. Польський уряд взяв на себе зобов'язання виконати більшість пунктів заяви після закінчення акції.

Проте 22 серпня 1945р. у Варшаві відбулась нарада у міністра громадської адміністрації Польщі, на якій вирішено оголосити українському населенню про 14-денний термін його виїзду до УРСР. З 1 вересня 1945 року в райони виселення було спрямовано частини 3-ї, 8-ї і 9-ї дивізій польської армії.

Солдати вдалися до масових насильств, терору, вбивств, мародерства. Селяни ховалися по лісах і болотах, окремі переходили на територію Чехословаччини. Для вистеження й винищення втікачів застосовувалися розвідувальні літаки. Процес так званого «добровільного переселення» перетворився на відкриту та брутальну депортацію. Страждання цивільного населення було неймовірним.

Тому в жовтні 1945 року українці Закерзоння звернулися з листом-меморіалом «До цілого культурного світу. Відкритий лист українців, замешкалих за лінією Керзона», який через окремих підпільних кур'єрів

УПА був вручений всім закордонним представництвам у Варшаві. Витяги з цього листа фактично документально свідчать і окреслюють усю трагедію беззахисних людей, над якими творилося нечуване насильство!

«Ми, українці, мешканці української етнографічної території.., звертаємось... до сумління Цілого Прогресивного Людства з оцим відкритим листом в справі страшного безправ'я і насильства, яке чинять над нами, під керівництвом большевиків, військо і органи теперішнього польського уряду. Тутешне українське населення не хотіло і не хоче під жодною умовою покинути свої землі і своїх дотеперішніх осель...»

«Офіційно ж в урядових договорах проголошено, що це є добровільне переселення... Однак, представники польського й большевицького урядів намагаються перевести не добровільне переселення, а примусове виселення.

Большевицько-польські переселенчі комісії проголошували впродовж цілого минулого року щораз нові реченці виїзду та провадили в цій цілі широку пропаганду, але майже ніхто з українців не хотів виїжджати. Тоді представники польського й большевицького урядів почали організовувати з-поміж польського населення озброєні банди й наказувати їм нападати на українські села, щоб у цей спосіб змусити терором до виїзду.

Наслідком цього упродовж останнього року, а головню на весні 1945 р. нападали на українські села численні польські озброєні банди, яким явно помагала урядова, державна міліція й інші урядові чинники. Ці озброєні банди, разом з міліцією і частинами війська, спалили впродовж минулого року на цих теренах кількадесят українських сіл, а багато більше пограбували і понищили.

Діялись при тому страшні злочини масових мордів і вбивств. У деяких селах вбили банди й міліція по сто, двісті й більше людей впродовж одного дня. Били до крові, тортурували і вбивали також жінок, старих і дітей. Живих людей, часто навіть немовлят, кидали прямо в огонь.

Патрунували тій людоїдській терористичній акції частини большевицьких прикордонних військ НКВД, які переходили часто в різних місцях новоутворений кордон між Польщею і УССР, стаціонували на цьому боці та помагали всіляким польським терористичним бандам ламати опір і оборону українського населення перед терором і виселенням.

Під тиском нечуваного терору записався на виїзд тільки невеликий процент людей. Але й ті, які записувались, робили це під примусом.» «Ми, українці, жителі теренів, положених за лінією Керзона, боремося разом з цілим

українським народом всіма силами проти цих насильств... Одночасно звертаємось оцим відкритим листом до Всього Культурного Світу...».

Проте світова громадськість мовчала. І при цій мовчазній згоді злочин проти українців Закерзоння було завершено. 14 грудня 1945 р. був підписаний додатковий протокол до Угоди про продовження терміну «евакуації» до 15 червня 1946 року й закінчення виселення до УРСР. І тоді загони Польської народної армії знахабніли остаточно і провели brutальні акції пацифікації в ряді українських сіл: Терка (30 жертв), Карликів (14 жертв), Мхава і інших. Найкривавішою була різня в Завадці Морохівській 1946 р. (понад 70 жертв).

5 квітня 1946р. створена Оперативна група «Жешув» під командуванням генерала Яна Роткевича, до якої ввійшли 3-я, 8-а і 9-а піхотні дивізії, 14-й та 18-й піхотні полки, і всі сили Пограничної сторожі, Корпусу Внутрішньої безпеки, міліції та Міністерства Громадянської Безпеки. І це – супроти мирного українського населення, яке не хотіло «добровільно» евакуюватися!

Проте і після примусового виселення до УРСР півмільйона українців, все ж ще залишилося на батьківщині близько 150 тисяч автохтонів, яких було жорстоко вигнано на північно-західні понімецькі землі в квітні-червні 1947 року шляхом тотальної етнічної чистки українських етнічних регіонів від корінного українського населення – військово-політичної операції «Вісла» з метою «остаточного вирішення українського питання» – так офіційно якийсь час називали поляки цю акцію. У концтабір Явожно загнано майже 4000 українців, з них понад 800 жінок і біля десятка дітей, 22 греко-католицьких і 5 православних священників, щонайменше 160 із них там і загинуло. А на землях Лемківщини, Холмщини, Надсяння, Підляшшя і Західної Бойківщини настала зловісна пустеля.

Наступного 1948 року при демаркації кордонів вигнано з рідних осель близько 10 тисяч бойків. У 1951 році зігнано зі споконвічної землі ще понад 30 тисяч бойків, бо Польщі віддали нафтоносні українські райони, а українців з цих земель вивезли на південь УРСР, в степи.

У результаті проведених заходів з розв'язання «українського питання» у Польщі на українських етнічних землях практично не залишилось корінного українського населення. Після 1956 р. тільки поодиноким українським родинам вдалося повернутися на рідні землі. Сьогодні тут проживають поляки, які поселились після виселення українців. Про українську присутність зрідка нагадують хіба що понищені пам'ятки матеріальної культури (церкви, цвинтарі, хрести).

Вражає жорстокість і нелюдність тих, хто чинив ці лиходійства над нашим народом майже 75 років тому. А ми донині ховаємо голови в пісок

і боїмося самі собі признатися, що ці знущання діялися власне над нашими батьками і дідами. Ми вчимо дітей в школі про колонізаторів та знищення корінних народів, а про власну трагедію винищення цілої західної гілки корінного українського народу майже не згадуємо в навчальному процесі. То де наша гідність як народу? Де наша пам'ять? Де історична справедливість? А якраз такі цінності – пам'ять та історична правда – свідчать про гідність народу, про зрілість нації.

В цивілізованому суспільстві ми визнаємо, що вбивство людини, зокрема заздалегідь сплановане, поступове, свідоме і цілеспрямоване, є тяжким злочином. А знищення кількох субетносів українського народу чомусь ніяк не наважимося назвати злочином.

Проте ще 1987 року Верховна рада СРСР ратифікувала Конвенцію про захист прав і основоположних свобод 1950 року, в якій застережено, що жодна людина не може бути вислана шляхом здійснення індивідуальних або колективних заходів з території держави, громадянином якої вона є (прот. №4, ст. 3).

14 листопада 1989 року Верховна Рада СРСР прийняла Декларацію № 772-1 «Про визнання незаконними і злочинними репресивних акцій проти народів, яких було піддано насильницькому переселенню, і забезпечення їхніх прав», в якій, зокрема, зазначено: «Верховна Рада СРСР беззаперечно засуджує практику насильницького переселення цілих народів як найтяжчий злочин, що суперечить основам міжнародного права...».

В статті 1 Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» вказано:

«– депортація – примусове виселення народів, етнічних, етноконфесійних, соціальних або інших груп населення з місць їхнього постійного проживання з політичних, класових, соціальних, релігійних, національних мотивів;

– національний мотив – застосування репресій на підставі належності особи або осіб до певної нації, національності, етнічної групи або народності;

– репресії комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років – засоби примусу, що здійснювалися репресивними органами комуністичного тоталітарного режиму у 1917-1991 роках, зокрема позасудовими органами, проти окремих осіб, груп населення, народів з класових, національних,

політичних, релігійних, соціальних мотивів у формах, визначених цим Законом;

– репресована особа - особа, яка зазнала репресій з мотивів та у формах, визначених цим Законом».

Отже, примусове виселення під гібридною назвою «евакуація» репресивними органами комуністичних тоталітарних режимів СРСР і Польщі понад 700 тисяч українців-автохтонів з одвічних місць їх постійного компактного проживання з національних мотивів, тобто на підставі належності до українського народу – це депортація, що є однією з форм репресій комуністичних тоталітарних режимів СРСР і Польщі. Також цей злочин можна віднести і до такої форми репресій як заслання, бо обов'язковим при примусовому переміщенні депортованих було поселення у певній місцевості, спецпоселенні, та встановлено обмеження на право пересування та заборона виїзду з місця спецпоселення. Крім того, була встановлена повна заборона на повернення на рідні землі, яка діє і донині, і поширюється й на нащадків, тому це примусове виселення можна вважати довічним висланням.

Всі ці репресії були обтяжені позбавленням життя тисяч людей через масові вбивства і брутальний терор, значними фізичними втратами при тривалому транспортуванні людей з дітьми в нелюдських умовах товарних поїздів, фізичними втратами від голоду, злиднів, морально-психологічних травм і стресів після депортації.

Репресії здійснювалися під тиском активної терористичної діяльності підпільних польських банд, прямої військової сили регулярних частин польського війська, Червоної армії та каральних загонів НКВД. Депортації супроводжувалися обмеженням політичних, соціальних, економічних і культурних прав, вилученням майна, цинічним нехтуванням принципів справедливості, антиукраїнською істерією, спаленням українських сіл, нелюдськими знущаннями та жорстокими вбивствами тисяч безневинних. Ці злочини коїлися за етнічною ознакою і були спрямовані проти української національної спільноти, проти українців-автохтонів.

Найзахідніша тисячолітня гілка українського народу була доведена до фізичного і духовного відмирання, до зменшення і ослаблення свого генетичного потенціалу, до руйнування української культурної та історичної спадщини на етнічних теренах, що поставило під загрозу знищення цілі етнографічні групи українського народу, зокрема лемків.

Під час депортації українців у найбрутальніший спосіб порушувалися основоположні права людини та права національної спільноти, тому ця сторінка історії є трагедією не лише України, але й всього людства.

Відповідно до Конвенції ООН «Про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього» під геноцидом розуміють дії, вчинені з наміром знищити, повністю або частково, яку-небудь національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку, зокрема: а) вбивство членів такої групи; б) заподіяння серйозних тілесних ушкоджень чи розумового розладу членам такої групи; в) навмисне створення для якої-небудь групи таких життєвих умов, що розраховані на повне чи часткове фізичне знищення її. Всі застосовані дії за міжнародним правом мають ознаки геноциду етнічного українського народу.

«Рада Європи висловила своє ставлення до злочинів тоталітаризму Резолюцією № 1481 (2006) „Про необхідність засудження міжнародним товариством злочинів тоталітарних комуністичних режимів”. Європарламент 2 квітня 2009 р. ухвалив резолюцію про європейську свідомість і тоталітаризм:

„Рішуче і безумовно [Європарламент] засуджує всі злочини проти людства і масові порушення прав людини, вчинені всіма тоталітарними й авторитарними режимами; висловлює жертвам цих злочинів і їхнім рідним своє співчуття, розуміє і визнає їхні страждання”

За роки незалежності громадські організації, які об'єднують виселених українців («Лемківщина», «Холмщина», «Надсяння», «Закерзоння» та інші), неодноразово зверталися до Президентів України, Верховної ради України, Кабінету Міністрів України зі зверненнями про вирішення на законодавчому рівні питання про засудження злочину тотального примусового виселення автохтонних українців з їх етнічних земель у Польщі та відновлення їх прав.

Проте і досі держава Україна не висловила своєї офіційної позиції про ці трагічні події, а злочин не засуджено ані на українському, ані на міжнародному рівнях.

Практика багатолітнього замовчування злочинів тоталітаризму щодо депортації українців Закерзоння у 1944-1951 роках не може бути шляхом до порозуміння. Проте ми закликаємо не до політизації цих трагічних сторінок нашої історії, не до протистояння, а до конструктивної і зваженої оцінки цих сумних подій задля встановлення історичної справедливості та вшанування жертв цих репресій. Це необхідно задля укріплення держави Україна,

захисту українців, її нинішніх громадян, задля побудови гідних сучасних і європейських взаємин між Україною і Польщею, задля зміцнення партнерства в демократичній Європі на основі європейських цінностей, задля утвердження ідеалів гуманізму та верховенства права у світі.

Я українка, з походження лемкиня. У мене немає інших предків позаду, крім лемків. Я ще належу до носіїв лемківської говірки, намагаюся збирати дрібні уламки свого роду та своєї автентичної культури. А немало є таких нащадків лемків, які навіть не знають, що вони походять з лемківського краю, де могили їхніх дідів-прадідів, де їхнє коріння, де їхні святині. Моя Лемківщина як живий організм вже не існує – її вбили в 1944-1947 роках. І досі ніхто не назвав це вбивство злочином! Але чому? Адже це була донька великої матері-України!

Тоді чому мати не заступиться за свою дитину? Ми ж – виселені з Лемківщини чи Холмщини, Надсяння чи Підляшшя, Бойківщини чи Любачівщини – ми українці і не маємо іншого захисту в світі, як українська держава.

Тому й нині ми знову зібралися разом, щоб ще раз, вже вкотре!, привернути увагу до болючого невирішеного питання – визнати тотальне виселення українців-автохтонів зі споконвічних земель 1944-1951 років, злочином, депортацією, яка є однією з форм репресій злочинних комуністичних тоталітарних режимів, а потерпілих українців-автохтонів – жертвами цієї репресії. Адже кривда сотень тисяч людей, вигнаних з рідного краю, більшість з яких вже покинула цей світ, вимагає визнання правди. Заради пам'яті тих предків, чії могили вже ніколи не будуть віднайдені. Заради мільйонів їх нащадків у цілому світі, яким тавро виселенця не перестася пекти і ятрити. Заради майбутніх поколінь, аби ніколи, ніхто і нікому не завдавав такого гіркого болю як знищення душі народу.

Тому доконечною вимогою сьогодення депортовані українці-автохтони та мільйони їх нащадків в Україні та у світі вважають, що настав час дати суспільно-історичну та політико-правову оцінку документам, процесам і наслідкам тотального примусового виселення українців у 1944-1951 рр. з їхніх етнічних земель, та підготувати і прийняти відповідний закон України або внести зміни до чинного закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років».

Бо Українська держава – це єдина держава, яка може і мусить захищати українців і засуджувати злочини проти українців. Потрібна лише добра воля

для реалізації ідеалів правди і справедливості, які є метою кожної цивілізованої держави.

Ярослава Галик

голова СФУЛО, член Національної спілки краєзнавців України

Президенту України Петру Порошенку

Голові Верховної Ради України Андрію Парубію

Прем'єр-міністру України Володимирі Гройсману

Звернення

учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.»

7 вересня 2018 року у Львові відбулася Міжнародна науково-практична конференція, приурочена 74-річчю початку трагічного тотального виселення автохтонних українців з їх одвічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини, що на той час належали Польщі, у 1944-1951 роках. Це вигнання відбулося на підставі підписаної 9 вересня 1944 року злочинної Люблінської угоди між УРСР і Польським комітетом національного визволення «Про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР». У конференції взяли участь понад три десятки провідних науковців з України, Польщі, Словаччини та Канади.

Спираючись на системні дослідження істориків та правознавців, докладний аналіз зібраних архівних матеріалів, історичні документи, свідчення потерпілих конференція стверджує, що акції тотального виселення автохтонних українців із їхніх історичних етнічних земель у 1944–1951 роках слід трактувати як цілісний і спланований процес злочинної депопуляції етнічної української території Лемківщини, Холмщини, Надсяння, Підляшшя, Любачівщини та Західної Бойківщини у Польщі.

Завчасно сплановане та ретельно здійснене тотальне виселення українців із регіону, який було передано радянським комуністичним режимом своєму сателіту – Польщі, слід вважати злочином, грубим порушенням прав людини та прав національних спільнот із трагічними наслідками в політичному, соціальному та моральному вимірах. Внаслідок цього злочину була практично знищена українська культурна спадщина кількох етногруп (лемки, холмщани, підляшуки тощо), які були поставлені на межу зникнення.

Учасники конференції відзначили, що в питаннях засудження таких злочинних дій влада України вже зробила певні позитивні кроки, зокрема, починаючи з 2005 року, відчувається підтримка відродження культури етнічних груп українців, що постраждали внаслідок тотального виселення.

Вагоме місце серед прийнятих державних актів посідає Указ Президента України "Про заходи у зв'язку з 60-ю річницею примусового виселення етнічних українців з території Польщі" № 1330 від 23 вересня 2005 року, у якому наголошено на примусовому характері виселення людей.

Водночас, учасники конференції покладають велику надію на розроблення та підписання Указу Президента України щодо організації та проведення загальнодержавних заходів, приурочених 75-й річниці примусового виселення українців із їх етнічних земель.

Зокрема, є необхідність створення експертної комісії із розроблення об'єктивної та незалежної правової оцінки злочинів колишніх комуністичних тоталітарних режимів – примусових виселень українців у 1944–1946, 1947, 1948, 1951 роках. До цієї комісії можуть бути включені представники центральних органів виконавчої влади, зокрема Українського інституту національної пам'яті, представники органів місцевого самоврядування, громадськості, науковців та інших зацікавлених осіб. Україна, котра зазнала великих і непоправних втрат від комуністичного режиму, нині активно проводить політику подолання тоталітарної спадщини. Тож важливим її елементом є надання фахової правової оцінки злочинам, вчиненим цим режимом. Така оцінка є гарантією не повторення, запобігання подібних дій у майбутньому. Закликаємо Верховну Раду України на законодавчому рівні засудити тотальне примусове виселення українців-автохтонів з їх етнічних земель у 1944–1946, 1947, 1948, 1951 роках як злочин, вчинений тоталітарними комуністичними режимами проти українців за національною ознакою. Просимо сприяти у наданні українцям, виселених без їх власної волі у 1944–1951 роках, статусу депортованих як жертв політичних репресій. Зокрема, прийняти Постанову Верховної ради України

«Про відзначення на державному рівні 75-х роковин початку депортації автохтонних українців з Лемківщини, Холмщини, Надсяння, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.». Також вбачаємо за необхідне підтримати діяльність товариств етнічних українців Лемківщини, Надсяння, Підляшшя, Холмщини, Бойківщини, спрямовану на збереження історії та культури цих етногруп українського народу, шляхом створення Державної програми відродження і збереження їх духовної і культурної спадщини.

Звернення до Президента України П. Порошенка, Голови Верховної Ради України А. Парубія, Прем'єр-міністра України В. Гройсмана було одностайно схвалене учасниками конференції.

Голова СФУЛО

Ярослава Галик

Засідання Президії СФУЛО

20.07.2018 року в Ждині (Польща), в дні Лемківської ватри, відбулося третє засідання Президії СФУЛО, на якому, крім інших питань, була розглянута робота СФУЛО у I півріччі 2018 р. та визначено напрями роботи на наступне півріччя.

Звіт

**голови СФУЛО Ярослави Галик про діяльність СФУЛО
за I півріччя 2018 року**

За період від останнього засідання Президії СФУЛО, від 24.02.2018 року за допомогою скайп-зв'язку з центру Шептицького УКУ, Федерацією була проведена відповідна робота. Зокрема, по організації конференції було підготовлено і широко розіслано та опубліковано

Інформаційні листи, проведено ряд зустрічей та розмов із науковцями. Також були підготовлені й видрукувані запрошення на конференцію та розіслані адресатам. Отримано 28 заявок від учасників з України, Словаччини й Польщі. Ще не визначилися науковці з Канади – США. Також отримано до друку в збірнику третину текстів доповідей. Сподіваємося на вчасне отримання доповідей і друк збірника доповідей до конференції. Готуємо до друку Програму конференції.

У I півріччі голова СФУЛО мала декілька візитів до Львова, Тернополя, Івано-Франківська, 2 візити до Києва та візити до Канади і США. Про них трохи пізніше. Роботу подаю в хронологічному порядку.

24.02.18. голова СФУЛО мала зустріч з директором Інституту народознавства у Львові Павлюком С. П. щодо вивчення питання можливості створення секції історії, говору та культури Лемківщини при Інституті народознавства Національної Академії Наук України, Наукового інституту лемкознавства. Також для налагодження співпраці з авторами книг країн-суб'єктів федерації – русини-українці Сербії - для видання перекладів творів сучасних літераторів, обміну літературою. Питання передані для вивчення.

24.02.18. відбулася зустріч голови СФУЛО з відповідальним секретарем Державної міжвідомчої комісії у справах увічнення пам'яті учасників антитерористичної операції, жертв війни та політичних репресій щодо відновлення історичної справедливості та пам'яті про жертви депортацій 1944-1951 рр. Павлом Шереметою.

01.03.18. - виступ голови СФУЛО з вітальним словом на драмі-концерті «Вигнані з раю» Галини Баранкевич у Львові в театрі М. Заньковецької.

13.03.18. Візит до Києва. 14-16 березня 2018 року голова СФУЛО перебувала у Києві з метою об'єднання зусиль для підготовки проекту законодавчого акту про реабілітацію примусово евакуйованих українців з етнічних історичних земель у Польщі у 1944-1951 рр. як жертв політичних репресій з визначенням статусу депортованих та ряду постанов ВР, проведення Міжнародної науково-практичної конференції про суспільно-історичну та політико-правову оцінку тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр., підготовки до відзначення 75-х роковин початку Великого злочину депортації українців та вирішення інших питань для здійснення програмних завдань СФУЛО.

Відбулася ціла низка дуже важливих робочих зустрічей у ВР з народними депутатами, у МЗС, Мінкультури, Міносвіти, в УІНП, УВКР, СКУ,

Всеукраїнському товаристві «Меморіал» та ін. Проведено ряд перемовин з істориками та правниками ВНЗ.

Цікавою та змістовною виявилася зустріч з активом Київського товариства «Лемківщина» ім. Богдана-Ігоря Антонича та Київського ветеранського правозахисного товариства депортованих українців «Холмщина» ім. Михайла Грушевського.

Відбулися зустрічі та консультації з істориками та правознавцями (В. Сергійчук, В. Костицький та ін.) з метою підготовки Міжнародної науково-практичної конференції про депортації 1944-1951 рр.

14.03.18. відбулася зустріч в УІНП з заступником голови УІНП Тиліщак Володимиром щодо підготовки конференції та підготовки проекту закону про відновлення прав депортованих.

Також голова СФУЛО здійснила візит до Міністерства освіти і науки України з листом від СФУЛО про впровадження в навчальні програми з історії шкіл та ВНЗ відповідних розділів про депортації та етнічні чистки українців, вчинені колишніми комуністичними режимами Радянського Союзу і Польщі в 1944-1951 роках, про участь та підтримку конференції тощо.

15.03.18. відбулася зустріч голови СФУЛО з головою УВКР Ратушним Михайлом про налагодження співпраці, про участь та підтримку конференції.

Також голова СФУЛО відвідала Представництво СКУ в Україні – зустріч з заступником Директора Представництва Володимиром Кістяником. Велася розмова про співпрацю, про участь та підтримку конференції.

Відбулася зустріч з народними депутатами Андрієм Антонищак, Олегом Мусієм та ін. про підготовку проекту постанови Верховної ради про вшанування на державному рівні 75-х роковин депортації, про встановлення Дня пам'яті жертв депортацій, про Рік Справедливості для депортованих у 2019 році, про підготовку законопроекту про відновлення прав депортованих.

Увечері відбулася спільна зустріч з активом Київського товариства «Лемківщина» ім. Б. Антонича, керівниками товариства «Холмщина», активістами «Бойківщини» про налагодження співпраці між товариствами депортованих, спільні дії.

16.03 голова СФУЛО мала зустріч в МЗС з Директором Департаменту з питань закордонного українства та гуманітарного співробітництва п.

Ларисою Дір щодо вирішення проблем русинів-українців, про співпрацю, про підтримку та участь в конференції.

Успішно пройшла зустріч у Верховній Раді України з Міністром культури України п. Нищуком Євгеном та народним депутатом Андрієм Антонищаким щодо вшанування на державному рівні 75-х роковин депортації. Розмова велася про співпрацю. Про участь та підтримку конференції. Про підтримку творчого проекту Галини Баранкевич «Вигнані з раю» та ін.

Також голова СФУЛО мала важливу зустріч з Першим віце-прем'єром – Міністром економічного розвитку і торгівлі, головою Всеукраїнської правозахисної організації «Меморіал» ім. Василя Стуса п. Степаном Кубівим щодо проведення II етапу організації Міжнародної конференції – Круглого столу - в Києві; також щодо 75-х роковин вшанування жертв депортацій 1944-1951 рр. на державному рівні.

26.03 підготовлено і відправлено п. С. Кубіву відповідне Звернення від СФУЛО.

28.03.18. Зустріч з народним депутатом А. Антонищаким у Львові щодо координації роботи.

02.04.18. Зустріч у Львові з першим заступником голови правління «Меморіалу» п. Богданом Моркляником та головою «Мистецького фонду ім. Короля Данила» Романом Грицьківим щодо організації конференції.

В цей же день відбулася спільна зустріч голови СФУЛО з о.-ректором Богданом Прахом та п. Богданом Моркляником щодо організації конференції.

11.04.18. Зустріч з начальниками департаментів культури та інформації Львівської ОДА пп. Туркало Мирославою та Березюк Ольгою щодо організації конференції.

12.04.18. Відбулася спільна зустріч з головою Львівської ОДА Олегом Синюткою та народним депутатом Андрієм Антонищаким щодо встановлення Дня пам'яті депортованим, вшанування 75-х роковин початку депортації, встановлення пам'ятника депортованим у Львові до річниці початку депортації у 2018 р., реставрації пам'ятника кардиналу Сильвестру Сембратовичу в Уневі (до 120-річчя з дня смерті), організацію конференції у Львові та ін.

14.04.18. Участь та виступ голови СФУЛО на засіданні Колегії ВУТЛ в Івано-Франківську.

15.04-18.04.18. Підготовка, публікація і розсилання історикам, правникам, науковцям Інформаційних листів про конференцію.

З 24.02.18-18.04.18 підготовлено і розіслано в різні установи та окремим адресатам понад 20 листів та звернень, а також велося поточне листування.

Задля успішного проведення Конкурсу на кращий логотип для виготовлення ювілейної монети і для марок та конвертів було розіслано листи та електронні повідомлення у різні мистецькі вузи України, окремим митцям, поміщено на сайті СФУЛО та сторінці ФБ, опубліковано у «Віснику СФУЛО» та у «Дзвонах Лемківщини». Результати будуть представлені на Ваш розгляд на засіданні Президії СФУЛО.

17 квітня у відповідь на запит СФУЛО Львівська ОДА прийняла рішення про День пам'яті вшанування примусово виселених українців з території т. зв. Закерзоння у другу неділю вересня. Кілька областей підтримали цю ініціативу. Голова СФУЛО звернулася з листом до народного депутата Антонишака про прийняття Верховною радою України відповідної постанови. Проект Постанови ВР вже підготовлено і проведено попередній збір підписів депутатів на її підтримку (бл. 100 деп. вже підписали). Проект Постанови зареєстровано у ВР 13.07.2018 р.

У 2 по 7 травня в Ясиня Закарпатської області проходив Міжнародний фестиваль гуцульської родини, у якому брали участь як члени журі конкурсу п. Богдан Виславський (Голова Союзу Русинів Українців Сербії) та п. Ваньо (Словаччина). Голова СФУЛО побувала на відкритті цього фестивалю 3.05 та при зустрічі з п. Виславським було обговорено питання проведення Круглого столу в Ждині 21 липня 2018 року про «Стан і перспективи діяльності суб'єктів федерації та визначення спільних дотичних напрямів їх роботи». П. Виславський погодився організувати роботу Круглого столу.

6.05 Галик взяла участь у звітно-виборних зборах Івано-Франківської обласної організації «Лемківщина», на яких головою обрано Оксану Данилів, а Криницького Степана – Почесним головою організації. Голова СФУЛО мала виступ на зборах.

7.05 голова СФУЛО мала зустріч у Львові з Керівником представництва МЗС України у Львові Войнаровським В. А. Обговорено ряд важливих питань, зокрема, конференцію.

Також брала участь в робочій нараді в ЛОДА по організації конференції.

Мала розмову з директором Інституту етнографії п. Павлюком щодо експозиції для проведення конференції.

8.05 відправила ряд листів до Польщі і Сербії про Круглий стіл у Ждині, до Канади і США про візи.

Підготувала і відправила вітання для Лемківської ватри в США.

12.05 вийшов у світ «Вісник СФУЛО» за II квартал.

В травні була створена офіційна сторінка Світова федерація українських лемківських об'єднань, на якій публікуються основні матеріали та новини СФУЛО. Подаю [посилання на цю сторінку, прошу слідкувати за нею і подавати свої матеріали](#). Адміністрування цієї сторінки забезпечується Я. Галик.

Також продовжується поширення матеріалів у [відкриту групу СФУЛО](#), де Я. Галик виступає модератором.

Продовжується публікація основних новин федерації на [сайті СФУЛО](#):

У квітні голова СФУЛО отримала запрошення від ООЛ в США і від ОЛК про відвідання Канади і США з робочим візитом. В квітні-травні була проведена відповідна робота по відкриттю віз до Канади у Львові та до США у Києві. Візи були відкриті вчасно.

28.04 Я. Галик опублікувала коротку статтю на ФБ до річниці Акції «Вісла». Взяла участь в панахиді по жертвах «Вісли» та покладанню квітів біля пам'ятного каменя коло Лемківської церкви в Івано-Франківську.

Взяла участь у творчій зустрічі лемківського поета Анатолія Ядловського, виступила з вітальним словом і вручила йому Почесну грамоту від СФУЛО.

9.05 підготувала і надіслала I Лемківській ватрі у Мадриді вітальне слово голови СФУЛО і запросила лемків Іспанії до співпраці.

17.05 під час перебування у Києві голова СФУЛО мала ділову зустріч з новообраним генеральним директором новоствореного Українського Інституту Володимиром Шейком, який буде працювати під егідою МЗС України, задля налагодження співпраці.

Також взяла участь в нараді щодо проекту Постанови ВР разом з академіком, професором Сергійчуком В. І., народними депутатами Борисом Тарасюком і Андрієм Антонищаким та його помічниками.

Також голова СФУЛО мала аудієнцію в декана історичного факультету КНУ ім. Шевченка Патриляка І. К. з метою обговорення його участі в конференції 7 вересня. Питання вирішено позитивно.

Також голова СФУЛО зустрілася з режисером Володимиром Качуром і обговорила питання про зйомки документального фільму про виселення українців Польщі в 1944-1951 рр. Необхідні фінансові ресурси. Створення фільму є реальним при наявності відповідних невеликих коштів. Було поставлено питання про створення кошторису.

20.05 Галик взяла участь у Лемківському ярмарку в Івано-Франківську в церкві Кирила і Мефодія.

22.05 вона підготувала і розіслала листи членам Президії про підготовку засідання Президії СФУЛО у Ждині.

24.05 голова дала обширне інтерв'ю на радіо в Івано-Франківську про діяльність СФУЛО та його завдання, а також про конференцію.

Протягом травня і червня отримувала, реєструвала і впорядковувала заявки науковців на конференцію, організовувала зустрічі та вела переписку. Підготувала до друку Запрошення на конференцію і віддала в друк. Запрошення були видрукувані і розіслані адресатам. Підготовлено і затверджено в ОДА кошториси по конференції.

29.05 мала зустріч з помічником народного депутата Антонищака А. Ярославом Білостоцькою щодо координації дій по конференції, постанові, круглому столі.

30.05 підготовлено і відправлено повторного листа п. Кубіву С. І., Першому віце-прем'єру – Міністру економічного розвитку і торгівлі, голові Всеукраїнської правозахисної організації «Меморіал» ім. Василя Стуса щодо проведення II етапу організації Міжнародної конференції – Круглого столу - в Києві.

30.05 відбулася зустріч голови СФУЛО з о. Прахом, ректором УКУ щодо організації конференції та з іншими відповідальними особами щодо організації харчування та ночівлі учасників конференції.

1.06 відправлено листи та запрошення на конференцію для ряду поважних осіб – керівникам держави, послам, Блаженнішому Святославу та ін. Від

канцелярії УГКЦ вже отримано вітальне слово від Блаженнішого для учасників конференції.

Візит Голови СФУЛО Ярослави Галик до Канади. З 21.06 по 30.06 голова СФУЛО перебувала з робочим візитом у Канаді на запрошення Об'єднання Лемків Канади (ОЛК). Впродовж свого перебування в Торонто мала наступні зустрічі:

22.06 – зустріч з головою Світової ради культури СКУ, віце-президентом «Нової хвилі» Анною Кісіль. Було обговорено ряд важливих питань щодо розвитку і збереження лемківської культури як дорогоцінну частинку української культурної спадщини в діаспорі. В зустрічі брав участь Андрій Сподарек, голова ОЛК.

23.06 – спільна зустріч з Управою ОЛК: Богдан Дуда – секретар Управи, Гнатик і Оля Лукачин, члени Управи, Богдан Чернявський, член Управи ОЛК, Голова Крайової Управи Ліги українців Канади, член Президії СФУЛО Максим Маслей та ін., а також з очільниками КУК – Президентом КУК Павлом Гродом і Президентом Відділу Торонто КУК Тарасом Багрієм в Музеї Лемківської спадщини ім. Ю. Тарновича. В зустрічі брали участь Божена Іванусів, Президент Суспільної служби українців Канади, Олег Іванусів, Президент Фондації Енциклопедії України. Голова СФУЛО виступила з короткою доповіддю про завдання, які стоять перед федерацією та шляхи їх вирішення. Було підняте питання про відновлення членства СФУЛО в СКУ, обговорено ряд інших проблем і завдань. Вручено відповідним особам запрошення на конференцію.

24.06 – голова СФУЛО взяла участь в недільному богослужінні в церкві УГКЦ м. Брамптон. Мала зустріч з українцями-вірянами та отцем-парохом, а також вільну зустріч з лемківською громадою.

25.06 – ознайомлення голови СФУЛО з низкою українських шкіл, церков, готелів для пенсіонерів, кредитових спілок, банків тощо, пам'ятними місцями Торонто і околиць разом з Ольгою Лукачин, членом Управи ОЛК.

26.06 – відвідання головою СФУЛО центрального офісу СКУ, зустріч з ексекутивним адміністратором Лесею Шубеляк та відповідальними працівниками офісу. Було обговорено питання можливості відновлення членства СФУЛО в СКУ, налагодження співпраці. В зустрічі брав участь

секретар Управи ОЛК Богдан Дуда. Підготовлено листа з цього питання Президенту SKU Чолію Євгену.

27.06. подано і зареєстровано листа Президенту SKU Євгену Чолію в офісі SKU. Проведено зустріч з очільниками товариства «Об'єднання Українців Закерзоння» щодо співпраці, зокрема з науковцем Мирославом Іваником щодо участі в конференції.

Також відбулася зустріч і складна розмова з керівництвом Фундації дослідження Лемківщини в Канаді: головою Стефаном Мереною, скарбником Ніною Маслей, п. Е. Ладною та іншими щодо неприйняття Фундації членом СФУЛО на Конгресі. Голова СФУЛО Галик запропонувала відновити співпрацю ФДЛ з ОЛК, проте ця пропозиція не була прийнята. Також висловлено претензії, чому ФДЛ в Канаді не отримали офіційної відповіді про рішення Конгресу по їхньому питанню. Питання повинно бути розглянуте на Президії СФУЛО і має бути прийняте відповідне рішення з повідомленням ФДЛ. Також Євгеном Ладною була висловлена і підтримана членами Управи ФДЛ пропозиція про оплату 2 міс. роботи Є. Місилі та проїзду до Львова на конференцію для підготовки доповіді. Проте п. Місило не прийняв пропозиції, бо не може перервати контракт. П. Мирослав Іваник з об'єктивних причин також не буде брати участі в конференції.

28.06 секретар ОЛК Б. Дуда продовжив ознайомлення голови СФУЛО з українськими організаціями Торонто.

29.09 відбулася заключна зустріч з Управою ОЛК по підведенню підсумків візиту голови СФУЛО до Канади та визначення завдань на перспективу. Був присутній також п. Роман Колос, заступник голови

Управи ОЛК. Обговорювалися різні кандидатури для участі в конференції.

Візит Ярослави Галик до Організації оборони Лемківщини (США).

З 30.06 по 10.07 голова СФУЛО перебувала з робочим візитом у США на запрошення Організації Оборони Лемківщини (ООЛ). Впродовж свого перебування в Торонто мала наступні зустрічі:

30.06 канадська делегація ОЛК разом з головою СФУЛО прибула до США в місто Сіракюз для участі в спільному канадсько-американському засіданні, а також для участі в поминальній панахиді світлої пам'яті проф. доктора І. Гвозди до 90-ліття з дня народження та других роковин з дня смерті. Ці заходи відбулися на високому організаційному рівні. Провадив їх Марко Гованський,

голова ООЛ, заступник голови СФУЛО по американському континенту. Слово мала також голова СФУЛО Ярослава Галик. У засіданні взяли участь голова ФДЛ в США Андрій Хомик, член Президії СФУЛО Михайло Хомик, голови управ ООЛ (Василь Гаргай та ін.), член КК СФУЛО Богдан Кікта.

Панахида пам'яті І. Гвозди була відправлена на українському кладовищі Сіракюз отцем-парохом УГКЦ. Були присутні голова СФУЛО, всі члени канадсько-американської делегації, а також дружина, діти, рідні і близькі покійного. Присутні були запрошені на неформальну зустріч родиною Гвозди.

1.07. голова СФУЛО взяла участь в недільній відправі в українській греко-католицькій церкві в м. Сіракюз. Після відправи Ярослава Галик виступила з вітанням перед українцями-вірянами, відвідала пам'ятник Т. Г. Шевченку. Лемківська співачка Юлія Дошна виконала кілька лемківських пісень.

Потім в Українському домі відбулися збори ООЛ по відновленню відділу ООЛ в місті Сіракюз. Зі словом про світлої пам'яті Івана Гвозду виступив колишній секретар СФЛ Дупляк Микола. Про історію та роботу ООЛ виступив з широкою доповіддю голова ООЛ Марко Гованський. З вітальним словом та програмною доповіддю виступила голова СФУЛО Я. Галик. Збори пройшли успішно.

Відділ було відновлено. Його головою обрано сина І. Гвозди Івана Гвозду. Після зборів американська делегація покинула Сіракюз. Голова СФУЛО прибула до Нью-Джерсі.

2.07 члени Управи ознайомили Я. Галик з Музеєм-островом емігрантів Еліс, Статуєю Свободи, іншими пам'ятними місцями міста.

3.07 відбулася зустріч голови СФУЛО з очільниками Управи Відділу ООЛ в Пасейку, а також з активістами Відділу. Засідання провадив голова Відділу Василь Гаргай. На зібрання прийшло дуже багато членів Відділу, зустріч проходила в дружній та діловій обстановці. Лемки задавали немало різних питань, висловлювали свої думки та пропозиції. На зборах була Марія Дупляк, ексекутивний секретар Українського Конгресового Комітету в Америці, Зенко Галькович, колишній голова ООЛ та інші поважні гості.

4.07, в День незалежності США, Галик разом з Дареком Кузмяком та Юлією Дошною відвідали Національний Меморіал і Музей 11 вересня, поклонилися пам'яті загиблих. Ознайомилися з Манхеттенем. Ввечері взяли участь у неформальній святковій зустрічі в Йонкерсі з учасниками лемківського ансамблю «На Лемковині» та їх родинами. Юлія Дошна разом з ансамблем виконали безліч лемківських пісень.

5.07 Голова СФУЛО прибула в Стемфорд, де мала неофіційну зустріч з Головою ФДЛ в США Андрієм Хомиком.

6.07 разом з Хомиками Галик прибула до Елленвіль до оселі СУМ на 18-у Лемківську ватру. Ознайомила з величезною лісовою територією оселі, яка була придбана і забудована лемками-емігрантами і подарована Союзу Української Молоді (СУМ). Відвідала Крайову Управу СУМ. Оглянула будинки для літнього відпочинку дітей і молоді, спортивні споруди, готелі, сцену, погруддя Великим українцям, каплицю. Всюди велася активна підготовча робота лемків до відкриття Лемківської ватри.

7.07 голова СФУЛО взяла участь в урочистому відкритті Лемківської ватри і виголосила вітальне слово. Була присутня на святковому концерті художніх лемківських колективів, на вечірній забаві. Мала безліч цікавих знайомств і розмов з лемками в неформальних обставинах. Ватра була багатолюдною і добре організованою.

8.06 зранку Галик була присутня на недільній Службі біля каплиці. Опісля голова СФУЛО Я. Галик мала офіційну зустріч-інтерв'ю з лемками і гостями фестивалю, в якій взяли участь Голова ООЛ Марко Гованський і Голова ФДЛ Андрій Хомик. Розмова була цікавою, жвавою і змістовною. Після недільного концерту і офіційного закриття Ватри голова СФУЛО відбула до Стемфорду.

9.07 Галик ознайомила з містом, стемфордським університетом, українською церквою, відвідала Український музей і бібліотеку в Стемфорді,

який вразив як чудовими експозиціями, так і тим, що лемківська експозиція музею зараз перебуває в запасниках в зв'язку з виставкою картин. Олена Гованська, яка опікується лемківською частиною музею, висловила свою стурбованість станом справ. Правда, Голова ООЛ звернувся до керівництва Музею про відновлення лемківської експозиції, проте раніше осені справа не буде вирішена.

10.07 Ярослава Галик покинула США. Перебування в Канаді і в США сприяло вивченню роботи цих організацій, їх потреб і досягнень, дало поштовх до вирішення нових цікавих ідей і проблем, як відновлення членства в СКУ, а також втішило згуртуванням лемків та їх невтомною працею над збереженням своєї лемківської української ідентичності. Зокрема в США в недавньому часі було відновлено 2 Відділи ООЛ. Це свідчить про велику роботу Голови ООЛ та активу. Голова СФУЛО вдячна всім, хто організував її візит до Канади та США, а також висловлює подяку керівництву ОЛК і ООЛ за їх велику подвижницьку працю.

Ярослава Галик, голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань

21.07.2018 р. в Ждині відбувся **круглий стіл**, ініційований СФУЛО, на тему: **«Стан і перспективи діяльності Суб'єктів Федерації та визначення спільних дотичних напрямів роботи»** за участю науковців країн-суб'єктів, голови та членів Президії СФУЛО.

Візит голови СФУЛО до Української Громади Республіки Хорватія (УГРХ)

На запрошення голови культурно-просвітнього товариства (КПТ) «Карпати» Івана Семенюка для участі у міжнародній маніфестації «Вечір української пісні і танцю в Липовлянах», а також з метою налагодження співпраці

голова СФУЛО Ярослава Галик 5-7 жовтня 2018 року відвідала м. Липовляни (Хорватія).

У рамках візиту мала ділову зустріч з активом УГРХ та КПТ «Карпати» в Липовлянах. У зустрічі взяли участь голова УГРХ Михайло Семенюк, голова КПТ «Карпати» Іван Семенюк, член Президії СФУЛО, голова Союзу русинів українців Сербії Богдан Виславський та член управи Тарас Чапко, голова міста Липовляни Нікола Горват, представники духовенства, члени

управи УГРХ, активісти, лемки, походженням з Ясло, Кросно, Котаня, які мешкають у цьому краї.

Голова СФУЛО взяла участь у покладанні квітів до пам'ятника Тарасові Шевченку в Липовлянах, відвідала греко-католицьку церкву, якій вже понад сто років. Була приємно вражена лемківськими писанками, ляльками, вишивками, а також літературною творчістю. Алекса Павлешин видав книги «Липовлянські писанки», «Малий словник лемківського говору української

мови ЛЕМ», Іван Семенюк – «25 років КПТ українців «Карпати» Липовляни», Борис Ґралюк – «100 років української греко-католицької церкви Липовляни», о. Роман Мизь «Українці в Липовлянах і Новой Субоцкой» та інші.

Пані Ярослава Галик мала честь відкрити Вечір української пісні й танцю та виступити з вітальним словом. На Вечорі з великим успіхом виступила відома лемківська співачка з Тернопілля (Бучач) Леся Мацьків-Горлицька з низкою лемківських українських пісень. У концерті взяли участь дитячі танцювальні

колективи, хоріві та вокальні групи КПТ «Карпати» (Липовляни), «Україна» (Славонський Брод), «Тарас Шевченко» (Баня Лука), а також концертні групи з Італії та Боснії, хор австрійсько-німецької меншини міста.

Публікації

На фоні історичних суперечок поміж українцями й поляками великого резонансу наприкінці цього року набув оцей лист, присвячений сторіччю відродження Української й Польської держав.

«Ми закликаємо шукати те, що нам допоможе, а не те, що нас розділяє. Без цього декларації про примирення виявляться красивими, але порожніми гаслами», – йдеться у зверненні до поляків.

Подаємо увесь текст українською мовою:

«Полякам:

Польсько-українське століття: не перше й не останнє

Сто років тому, у 1918 році, збулися мрії багатьох поколінь польських патріотів, які, не погоджуючись з рабством, воювали й гинули за свободу своєї батьківщини. Польща ставала незалежною країною. Подібні мрії виношували й українці, які мали досвід багатовікової боротьби за право на самовизначення – настільки, що мріяли про вільну і незалежну Україну.

З давніх-давен поляки та українці жили поруч, часто-густо на тій же землі, яку обидва народи вважали своїм місцем на землі, своєю батьківщиною. Незважаючи на цю близькість, вони рідко були разом. Вони жили окремо, були чужими один одному, говорили іншою мовою, молилися по-різному, інші співали пісні – поляки про лицарів із прикордонних поселень, а українці про козаків, які воювали з цими лицарями. Вони мали відмінний соціальний та політичний статуси та інший історичний досвід. Нерідко герої поляків були ворогами українців, тоді як прагнення українців вважалися загрозою для поляків.

У той час як польські мрії матеріалізувалися і призвели до відродження Польської держави, надії українців на свою власну державу танули під навалюю більшовиків і під натиском відродженої Польщі. Ці події визначали форму та характер польсько-українських відносин у XX столітті.

Сто років тому, після закінчення Першої світової війни, поляки та українці розпочали війни. Спочатку вони воювали один проти одного на Волині та Галичині, а згодом – у 1920 році – об'єдналися проти більшовицької Росії. В обох цих війнах українці програли. Західноукраїнська Народна Республіка не втрималася під натиском Польщі. Після Ризького трактату, який

ознаменував завершення війни з більшовицькою Росією, розтанули надії щодо незалежної держави над Дніпром. Тисячі українських солдатів і офіцерів, які до того часу боролися пліч-о-пліч разом із поляками, роззброїли і помістили в таборах для інтернованих. І навіть сьогодні, під час відзначення 100-річчя Варшавської битви, й 15 серпня – під час офіційних церемоній святкування Дня Війська польського – мало хто згадав про них – вірних союзників II Речі Посполитої в цій війні.

Чимало поляків позитивно сприйняли зусилля побудови Наддніпрянської України як незалежної держави, але в той же час заперечували аналогічні права для українців із Галичини й Волині, не бажаючи сприймати їх приналежності до однієї нації з жителями Києва чи Харкова. Для багатьох Україна надалі залишалася міфічною країною, де поляки були привілейованою верствою, а українці – місцевими жителями, чий устремління могли бути реалізовані лише шляхом підпорядкування й послууху. Ліквідація шкіл, обмеження громадянських свобод, відсутність університету, заборони й обмеження в здобутті освіти, відмови в працевлаштуванні українських вчителів, пацифікації, діяльність Корпусу охорони пограниччя (КОП-у), військове осадництво й дискримінація при парцеляції землі, знищення церков, зміцнення польської присутності на так званих кресах, табір в Березі Картузькій, зневага щодо українців – все це породжувало в людях ненависть і призводило до бажання зводити порахунки. Чимало українців сприймали Польщу як безжального поліцейського, розпоясаного вояка, ворожого урядника та іноземного вчителя. Друга Річ Посполита була для них недружньою країною, яка не мала наміру стати їх батьківщиною. Деякі сподівалися, що нею стане тогочасна Радянська Україна. Час показав, наскільки наївними були ці надії.

Початок Другої світової війни оголив страшну прірву, що розділяла два народи, наслідком якої стала трагедія немислимих масштабів. Націоналісти з обох сторін підпалили нагромаджені упродовж багатьох років копиці ненависті. Десятки тисяч поляків були вбиті українцями, тисячі українців вбили поляки. Які б пояснення не були наведені, які б аргументи та обґрунтування не використовувалися – ніщо не може виправдати варварство, до якого тоді дійшло. Повага щодо всіх жертв вимагає, щоб нікого не виправдовувати. Пошук причинно-наслідкових зв'язків покликаний для розуміння, а не для виправдання злочинів.

Після війни, у новій реальності, нав'язаній народам Центральної та Східної Європи, відбулося насильницьке переселення людності, у тому числі поляків та українців, які опинилися на іншому боці нового польсько-радянського кордону. Тих українців, яких не виселено до Радянського Союзу, було

депортовано в рамках операції «Вісла» – найбільшого злочину проти людяності в комуністичній Польщі. Розпорошені на території так званих повернених земель українці могли бути етнічною групою, місцевим фольклором, але вони не могли мати права на історію, батьківщину та своїх героїв.

Комуністичне поневолення протверезило і змусило багатьох до роздумів. Їх розпочали еміграційні середовища, а також польські та українські ієрархи. У 1980-х роках народилася «Солідарність», яка заявила про своє прагнення до солідарності також із поневоленими народами та переслідуваними меншинами. У вирішальний момент, коли Україна проголосила незалежність у 1991 році, Польща стала першою країною, яка визнала та офіційно підтримала цю незалежність.

Вже майже тридцять років вільна Польща та незалежна Україна багато зробили для процесу примирення та побудови реального партнерства. Політики та священнослужителі зустрічалися, робили важливі, мудрі та необхідні декларації. Виявилося, однак, що цей процес не торкнувся глибинних шарів історичної свідомості – сформованих у національній міфології і нашій уявній географії, яка для сусідів відводить певні історичні ролі. Дуже швидко стало ясно, що українська версія сприймається як ворожа і шкідлива для Польщі, українська точка зору вважається необґрунтованою, а польська розповідь про трагедії Волині й Галичини одержала підтримку в українофобських кресових середовищах і відродженій ідеології Національно-радикального табору (ONR). На жаль, українська сторона також винна у цьому. Наступила пауза в польсько-українських відносинах. Приводом стала суперечка про історію, а скоріше про тлумачення символів, які в новому контексті набули іншого значення. Місця поховання польських та українських жертв стали конфліктогенним питанням. До того ж, представлення іншої, окрім офіційної «польської точки зору», щодо польсько-українських відносин може стати приводом прокурорського розгляду.

Ми вступаємо в нове польсько-українське століття, не перше і, мабуть, не останнє. Його форма залежатиме від нашої відповідальності, здатності деміфологізувати минуле та боротися з упередженнями, рішучості у візії майбутнього, а не пошуків обґрунтування для виховання комплексів, які своїм корінням сягають у минуле.

Тому ми закликаємо до взаємної поваги та розуміння, а також до справжньої солідарності, яка змусить нас, поляків та українців, протистояти наростаючій хвилі націоналізмів, ксенофобії, претензій та упереджень, а також

відродження імперських амбіцій і не лише російських. Ми закликаємо шукати те, що нам допоможе, а не те, що нас розділяє. Без цього декларації про примирення виявляться красивими, але порожніми гаслами».

Варшава, 8 листопада 2018 р.

Українці – громадяни Республіки Польща

д-р Вітольд Бобрик

проф. Роман Дрозд

д-р габ. Святослав Р. Галь

д-р габ. Богдан Гальчак

проф. Ігор Галагіда

Олег Гнатюк

Богдан Гук

д-р Маріуш Гумецький

проф. Владислава Лучка

д-р Ольга Кіх-Маслей

Олександр Маслей

д-р габ. Марко Мельник

д-р Євген Місило

д-р Мирослав Пецух

Ярослав Присташ

Юрій Рейт

Мирослав Скірка

Роман Шаґала

Лідія Свйонтковська

Адам Вевюрка

Ярослав Вуйцік

д-р габ. Роман Висоцький

[«Наше слово», Звернення українців з Польщі до поляків](#)

Річниця музейної столиці Лемківщини

Наприкінці літа 2018-го півстолітній ювілей відсвяткував Скансен лемківської культури, що в селі Зиндранова (Польща). Він був заснований 18 серпня 1968 року за ініціативи чи не найбільш завзятого й ініціативного лемка XX сторіччя – Теодора (Федора) Гоча на території його родинної садиби (належала прадідові – Теодорові Кукелі).

Сьогодні цей музей є точно найважливішим об'єктом для розуміння культури лемків на тій місцині, з якої вони походять. Музей складається з основної хати – «хижі» (з 1860 року), стодоли з 1923 року й стайні з 1934-го. До складу скансена входить і відреставрована жидівська хата, яка належала тутешній родині Зальманів, спонсором у цьому випадку

виступив єдиний вцілілий єврей-зинрадновець Самуель Олінер, який після Другої світової війни перебрався до США.

Серед постійних експозицій музею – збірки, присвячені Дуклянській операції часів Другої світової війни, лемківським писанкам, лемківській

вишивці, сільськогосподарським та ремісничим знаряддям. Є також кімната сільського писаря й сакральна збірка, зокрема ікони й хрести, які Федір Гоч привозив з усіх куточків Лемківщини, фактично витягуючи з завалених чи спалених церков.

Минулоріч музей опинився під загрозою закриття – влада Польщі обмежила його фінансування,

відтак працівники були змушені обмежити діяльність.

Усі негаразди взаємин із владою відбивались і на здоров'ї Федора Гоча. Два місяці тому, 5 червня, «завзятого лемка», як назвав його колись інший видатний діяч Микола Мушинка, не стало. Молода Лемківщина висловлює

щирі співчуття славетній родині Гочів та сумує разом із усім лемківським співтовариством. Поряд із цим вважаємо, що найкращим способом пом'янути й увіковічнити пана Гоча буде продовження й розвій справи, яку він розпочав. Тож гайда до роботи, друзі лемки!

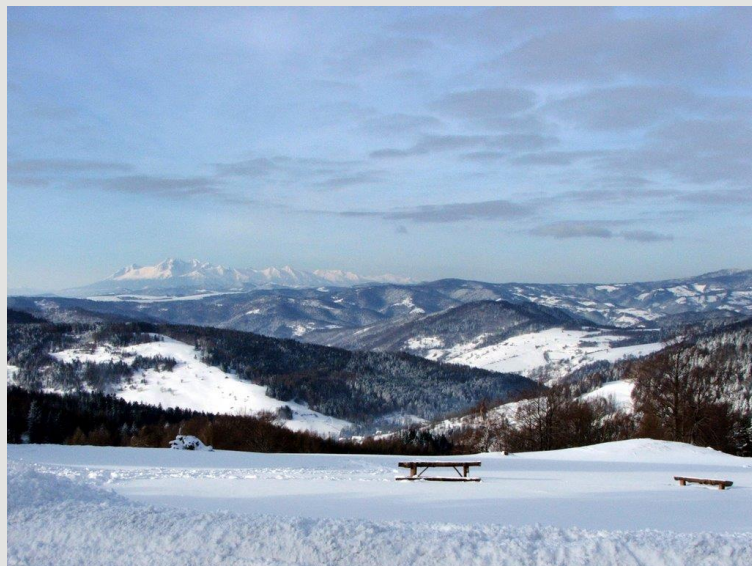
Тарас Вархоляк

Фото з сайту <https://mapio.net/pic/p-66883016/>

Лемківський курорт і місце поразки героя

Цьогоріч минуло 415 років, відколи Федір зі Щавника 1603-го року одержав дозвіл від єпископа Мацейовського на осадництво села в руслі гірської річки Верховлянки – [Вірхівка \(також Верховня чи Верховля\) Мала](#). Цим же документом єпископське село одержало 20 років волі, а тутешні кметі мали працювати на солтиса Федора по три дні на тиждень.

Зрозуміло, що село існувало й до того часу – та ще й увійшло в історію як місце великого бою, що стосувався славетної історичної постаті, спільної для поляків та угорців. Сцібор зі Сцібориць був за походженням поляком, але з юних літ перебував при дворі спільного для Польщі й Угорщини короля Лайоша (Людовіка) Великого.

Після поділу держав Сцібор опинився в Угорщині й став улюбленим полководцем та радником короля Сигізмунда Люксембурга. Проте так і не зумів стати своїм для угорців – не раз під час дворцевих інтриг його намагалися змістити якраз через чуже походження. Проте щоразу король заступався саме за Сцібора. А у 1410-му році після невдалих переговорів із

Польщею за наказом того ж короля Сигізмунда Сцібор пішов у похід на південні окраїни на той час нещодавно відвойованих у Русі земель та пограбував місто Старий Сонч. Втім напад Сцібора був відбитий у межах трьох сіл Лемківщини – Північної, Ломниці та якраз Верховлі.

Станом на 1939 рік у селі проживало 420 осіб, з них усі – українці. Внаслідок примусової депортації протягом 1945-1946 років до Сумської області тодішньої УРСР із Верховні Малої вивезено 99 родин (381 особа). Тих, хто залишився, у 1947-му виселено на північ Польщі у межах акції «Вісла».

Станом на 2009 рік у селі проживало 89 осіб (заселено 16 будинків).

Сьогодні село відоме як гірськолижний курорт – поблизу Верховлі Малої є «лижний вокзал» під назвою «Дві долини – Мушина-Верхомля» (охоплює гори Яворинка, Пуста Велика і Рунок). Він складається із 11 витягів різного типу, один із них «Верхомля А1» є найбільшим у Польщі з-поміж

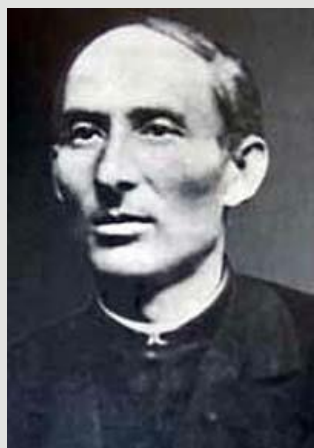
крісельних підйомників (довжина – 1600 метрів). Поруч також є гірськолижна школа та «сніговий парк» (snowpark) – спеціальна траса для виконання трюків фрістайлу. А на північний схід від села на горі Мала Верховлянка є будинок-вілла «Новакова» туристично-краєзнавчого товариства.

Тарас Вархоляк

Фото з сайту Mapio.net

«Лемко Семко»

Йдеться про псевдо чи не найбільш плідного українського лемківського письменника, публіциста, знавця фольклору і греко-католицького священика Володимира Хиляка (1843-1893). Як бачимо, він любив підписуватись оригінальними псевдонімами (зокрема і той, що в заголовку), а ще «Я Сам», «Quisdam», «В. Нелях», «Єронім Анонім» та «Некий».

27 липня 2018-го минуло 175 років від дня народження цього уродженця села Верховля (Вірхівка) Велика, що в Західній Лемківщині. Обравши таке ж покликання, як і батько-священик Гнат Хиляк, Володимиру довелося багато помандрувати рідним краєм. За час навчання й проповідкування Слова Божого отець Володимир проживав у Новому Сончі, Пряшеві, Львові, Ізбах, Бортному й,

нарешті, Літині – селі на північ від Дрогобича, де батько восьми дітей знайшов вічний спочинок у 1893 році (на 50-му році життя).

Як і більшість галицької інтелігенції середини XIX сторіччя, Володимир Хиляк був змушений тяжіти до москвофільства, адже остаточний перелам у бік української ідентичності в Галичині відбувся вже після його смерті. Саме тому більшість творів Хиляка друкували москвофільські галицькі та російські видання – до цього часу східні сусіди навіть спробували «приписати» отця-письменника собі.

Хоча, як відзначає дописувач «Нашого слова» Андрій Стрык, отець Хиляк не раз послуговувався словами «Україна» й «український», мав хороші стосунки з людьми, які відстоювали погляди «Руської трійці», а сам себе набагато частіше називав «лемком», ніж «руснаком».

Найбільшим виданням творів Хиляка залишається ще прижиттєвий чотиритомник «Повести и рассказы», що видавався з 1882 по 1887 роки. Ні в радянські часи, ні при незалежній Україні твори Володимира Хиляка не перевидавалися (принаймні про такі не відомо – за винятком друку двох повістей у різних числах «Нашого слова»). При цьому письменника важко дорікнути ледачістю – крім великої кількості повістей (літературознавці виділяють з-поміж них «Шибеничний верх» і «Руську долю») й гумористичних оповідань Володимир Хиляк написав етнографічно-фольклорну працю «Весільні звичаї у лемків», а також статтю «Із крайне західної Русі».

Почитати твори Володимира Хиляка можна на сайті «lemko.org» Вальтера Максимовича за цими посиланнями:

<http://lemko.org/pdf/chylak.pdf>

<http://lemko.org/pdf/LTB1958.pdf>

Тарас Вархоляк

Найдорожче село Лемківщини

Цьогоріч виповнилось 438 років від часу першої згадки про село Злоцьке, розташоване у західній частині Лемківщини. Звідки ж така назва? Розповідають, що у давні часи на його теренах шукали золото. Чи знайшли?

Невідомо, але з пошуків назва цього терену прижилася дуже добре.

Перша згадка про Злоцьке датується цим днем 1580-го року. Тоді, як пише літописець Ян Длугош, солтис зі Щавника Іван Маковиця (також згаданий і як Маркович), одержав привілей на осадництво Злоцького.

Село було центром греко-католицької парафії, до якої належали сусідні села Щавник і Ястрябик.

Під час примусової депортації 1944-1946 років 742 мешканців села виселено в УРСР – на Кіровоградщину.

Після виселення українців Злоцьке заселили поляками. Сьогодні в селі проживає 897 осіб.

Дотепер у Злоцькому залишилась і церква святого Димитрія, споруджена 1872 року. Правда, зараз вона функціонує як костел.

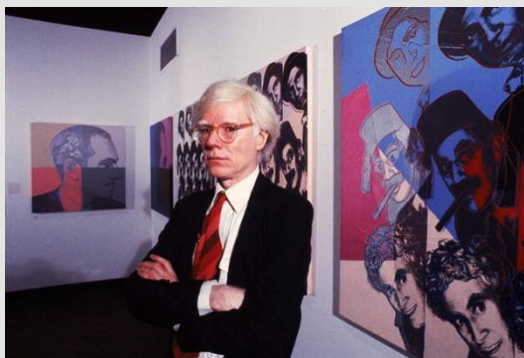
Всередині в храмі залишилось чимало давніх образів, іконостас, а також розп'яття, яке походить із давнішої церкви, датованої ще 1700-ми роками.

Довкола церкви є давні липи, а дещо далі, у селі, можна побачити дерев'яну лемківську комору з XIX століття.

Тарас Вархоляк

Фото з сайту [Beskid Sadecki](http://Beskid.Sadecki)

Те, чого ви могли не знати про Андрія Вархолу – Енді Воргола

Цьогоріч українцеві-русину з історичного Закарпаття (сьогодні – територія Словаччини) виповнилося б 90 років. Усі знають, що він був художником, який відзначився у жанрі поп-арту. А що ще варто знати про цю непересічну особистість?

@ У третьому класі Андрій захворів «танцем святого Віта» (інші назви – мала хорея і хорея Сіденгама) – пов'язане з розладом нервової системи захворювання. Виявляється в мимовільних рухах

тулуба, кінцівок, голови, м'язів обличчя. Тому Андрій був змушений тривалий час сидіти вдома й відвідувати хіба що лікарні. А в школі однолітки постійно насміхалися з Вархоли через хворобу. Хорея назавжди залишила сліди на шкірі Андрія, а в дорослому віці художник дуже боявся походів до лікаря, що й у підсумку призвело до його смерті

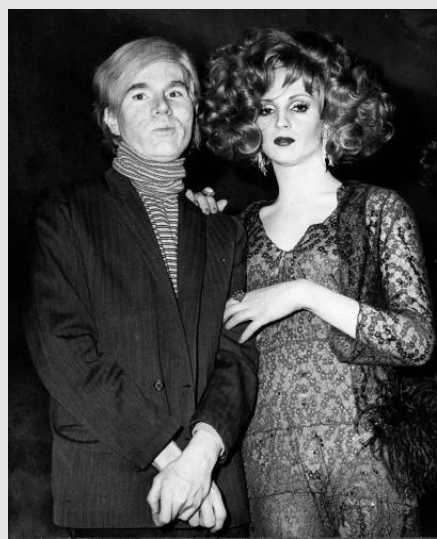

@ Не довіряв фінансистам і велику частину грошей зберігав ... у банках з-під печива

@ Боявся тарганів

@ «Місіс Ворхол». «У 60-х я знав одну особу, яка викликала у мене захоплення. Вважаю, що це захоплення було найбільш близьким до прояву любові», – так говорив Андрій про Еді Седжвік, доньку мільйонера з Каліфорнії, яка спершу зіграла головну роль в одному з його арт-проектів. А згодом Вархола зробив Еді королевою своєї «Фабрики». Дівчина знялася у 12 фільмах Андрія, зокрема в найуспішнішому з

них – «Дівчатах із Челсі». Акторка й муза мистця називала себе «місіс Ворхол». Еді хотіла від Вархоли серйозних стосунків, але, проживши з ним

декілька років, розчарувалася й покинула його заради Боба Ділана. Про стосунки Енді й Еді 2006 року знято фільм «Я спокусила Енді Ворхола» («Factory Girl»)

@ Мав псевдонім «Дрелла» («Drella») – від компіляції слів «Дракула» (Drakula) і «Попелюшка» (Cinderella)

@ Андрій купував дорогі костюми, а тоді спеціально заляпував їх фарбою. Такий одяг він виділяв в окремий стиль, давши йому окрему назву

– «недбалий геній»

@ Одного дня Вархола заявив, що хоче «перетворитися в машину»

@ Вижив, одержавши три кулі в живіт. 3 червня 1968-го до «Фабрики» підїхала автівкою Валері Соланас, одна з найекстравагантніших учениць Андрія та найрадикальніша тогочасна феміністка (серед іншого виступала за примусову кастрацію чоловіків). Вона витягла з паперового пакета пістолет, підійшла до Вархоли й тричі вистрілила йому в живіт, а тоді розвернулася й

успішно покинула місце злочину. «Швидка» приїхала через 15 хвилин, але увесь цей час Андрій корчився від болю на підлозі. Мало хто вірив у те, що художник, який і так не міг похвалитися міцним здоров'ям, виживе. Проте Андрій таки залишився живим, хоча став дуже лякливим – купив бронежилет, не виходив на вулицю пізніше за 20:00, а дороги прикраси носив тільки під одягом

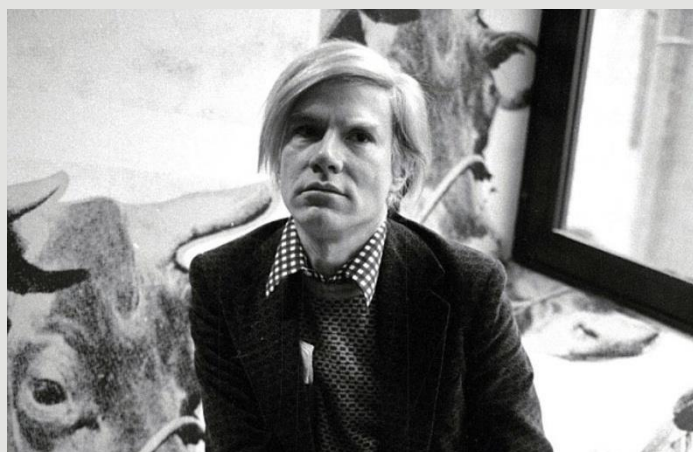
@ Вархолівська релігійність. Належав до парафії УГКЦ в Нью-Йорку, за спогадами священика, Андрій майже щоденно відвідував літургії. Коли їздив до рідного Пітсбурга – і там ходив до місцевої української церкви. В його мистецтві відчувається вплив іконографії. За свідченнями брата, Андрій не хотів, щоб люди знали про його релігійність. Художник оплатив навчання племінника, допомігши йому стати священиком

@ Меценат. Після смерті Андрія його 100 мільйонів доларів були віддані художнім організаціям – на підтримку молодих митців

@ Революція у світських інтерв'ю. 1969-го Андрій заснував журнал «InterVIEW». Він започаткував новий стиль репортажу про новини культури і створив особливу інтерв'ю, коли «зірки» опитують «зірок». Друзі жартували, що Андрій створив журнал, аби відвідувати усі кінопрем'єри

@ За своє життя Вархола створив близько 10 000 арт-об'єктів (а це принти, ілюстрації, скульптури, інсталяції, фільми, картини й фотографії)

@ Лахмітник. Після смерті Вархоли друзі побачили, що його помешкання завалене коробками. Загалом нарахували 610 запакованих ящиків, які він називав «капсулами часу». У них були речі, які Андрій фанатично збирав з 1950-х: листи, чеки, листівки, фотографії, журнали, записки, обгортки, а також сукні й туфлі відомих людей. Енді

збирався усе це продавати, але так і не встиг

@ Сам себе Воргол називав «людиною нізвідки»

@ 2012-го Андрію присвоїли статус лідера аукціонних продажів. Він обігнав Ван Гога й Пікассо, а ще Герхарда Ріхтера й Марка Ротко – за роботи Енді на торгах виручено загалом \$380,3 мільйона. Один тільки дитячий малюнок Воргола сьогодні оцінюють у два мільйони доларів.

Вісім робіт Андрія є в рейтингах найдорожчих картин світу. Шість із них продані на відкритих торгах, дві – на закритих. Картину «Вісім Елвісів» продали за 100 млн доларів. У листопаді 2013 року полотно «Срібна автокатастрофа» 1963 року продано на аукціоні за 105,4 млн. доларів. Це найдорожча картина короля поп-арту

@ Андрій обожнював користуватися парфумами

@ З мамою завжди спілкувався рідною українською закарпатською говіркою

@ Єлизавета II. Творчістю Вархоли захоплюється королева Великобританії. У 2012-му вона придбала чотири свої портрети, які Андрій створив 1985 року, й виставила їх у Віндзорському замку. Про Єлизавету II Андрій сказав: «Я хотів би бути таким же знаменитим, як королева Великобританії»

@ Вархола вважав за краще їсти на самоті

@ Принципово не ходив на похорони. Не побував навіть на прощанні з власною матер'ю, яку любив понад усе

@ Енді володів дивовижною здатністю притягати до себе людей. І це при тому, що мав дуже дивакувату зовнішність – довга сива перука, чорні окуляри й брудні костюми

@ Помер 1987-го після операції на сечовому міхурі. Саме хірургічне втручання пройшло успішно – ще ввечері медсестра поміряла температуру й закрила палату. А вранці Вархола вже був неживий – помер уві сні від серцевого нападу

@ У рідному для Енді Воргола місті Пітсбург є його музей, який нараховує близько 8000 його творів. Це також найбільший музей у США, присвячений одному діячу мистецтва

@ Пам'ятають про Андрія і в Україні. У селі Минай на Закарпатті є площа Енді Воргола. А у Львові споруджують житловий квартал під назвою «Енді Ворхол»

Факти відбирав Тарас Вархоляк

Лемкоактив

Галина Баранкевич: Такого проекту як «Вигнані з раю» в Україні ще не було

Ще на початку року відбулася ця розмова з Галиною, акторкою і співачкою, заслуженою артисткою України, а також Ростиславом Держипільським, народним артистом України, директором і художнім керівником Івано-Франківського академічного музично-драматичного театру. Тоді вони презентували драму-концерт «Вигнані з раю» у Львові. У ній Галина – головна героїня, а Ростислав – режисер-постановник і учасник дійства. До тепер «Вигнаних з раю» побачили ще й у Кропивницькому.

Так поступово збувається мрія Галини – щоб проект побачила вся країна, щоб його знали і за кордоном, «а лемківська пісня була на устах у кожного українця». До тепер головну героїню дійства відзначено медаллю Верховної Ради «за ініціативу у створенні лемківського драми-концерту «Вигнані з раю».

Галина розповіла нам про лемків, родину, гастролі на сході й акторські будні, а Ростислав Держипільський – про сучасного театрального глядача. Саму ж бесіду ми почали зі знайомства з Галиною...

Галина Баранкевич:

- Я з Івано-Франківська, з дитинства професійно займалася вокалом, закінчила музичну школу за класом бандури, їздила на конкурси – всеукраїнські, міжнародні, здобувала перемоги. А вже коли закінчила школу, вступила на театральний факультет, хоча до того з театром не була пов'язана. Вступила на курс до Ростислава Держипільського. Відтоді мій вокал почав поєднуватись із акторством. Згодом була запрошена у франківський театр на роль Марусі Чурай. Це була моя перша важлива і складна робота.

©Anastasia Maniach

- Ви маєте ролі майже в 30 виставах. Крім Марусі Чурай, яка була першою, є ще п'єси за творами Марії Матіос «Солодка Даруся», «Майже ніколи не навпаки»...

- А ще «Нація». Загалом у нашого театру є три вистави за творами Марії Матіос. «Солодка Даруся» – це театральна родзинка, ми з нею об'їхали вже багато країн, були за океаном – у Канаді, США, а в

Європі – у Римі, Мюнхені, у всіх великих містах України. Був у нас і тур Прикарпаттям, у віддалені райцентри. За десять років зіграно 223 вистави. При тому ця вистава діюча – до цього часу.

- А чи трапляються з акторами на сцені під час вистав надзвичайні випадки?

- Увесь час! Був випадок із «Солодкою Дарусею» в Івано-Франківську. Під час цієї вистави глядачі сидять на сцені поруч із акторами. Є моменти, коли змінюється «картинка». У таких випадках відбувається затемнення. На сцені майже цілковита темрява, горить лише... підвішена вгорі лампадка. І ось під час вистави я бачу, що затемнення не настало. Дивлюся вгору, а там –

великий вогонь! Виникає думка – або припиняти виставу, або... що? Але ж середина вистави! Щоб опустити лампадку, потрібна залізна труба. У нас – паніка! Граємо ролі, але не думаємо про них. Рішення прийняли дуже швидко. У нас є такі «кумасі» – поки вони пліткували, на сцену вийшла інша героїня з мокрою ганчіркою. Будучи в образі, вона загасила пожежу з діловим обличчям: «Пліткуєте, пліткуєте, а я тут працювати мушу...». Слава Богу, глядачі нічого не зрозуміли, офіційно пожежі не було. Потім тільки в пресі написали про спецефекти під час вистави. На щастя, це не була прем'єра.

- Прем'єра – це, мабуть, завжди переживання, якраз там нема місця конфузам..

- Це особливі емоції. Прем'єра – це коли ти дуже втомлений. Передпрем'єрні дні дуже насичені репетиціями. А тоді ти акумулюєш останні сили і видаєш їх на прем'єру. Як правило, на перші вистави приходить дуже вдячний глядач, близькі люди. Тому це завжди викид останніх сил. Та завжди для мене найскладнішою є друга вистава. Після неї звикаєш, можеш грати без переживань, починаючи з третьої-четвертої вистави.

- Розкажіть про «Вигнаних з раю». Це співочий концерт?

- Він супроводжується театралізованістю. Це не є просто естрадний концерт. Тому для мене важливо, щоб про нього знали в усій Україні і за її межами. Бо це продукт, який в Україні до цього часу точно ніхто не робив.

- Ким для вас є лемки?

- Я належу до родини лемків. Ганна Дзюбинська, моя бабуса по маминій лінії, царство їй небесне, народилася другою в родині, де було 9 дітей. Разом із родиною в 10-річному віці бабця була виселена з Верховні (Верхомлі) Великої (Новосончівський повіт) на Луганщину в Красний Луч

(сьогодні – Хрустальний, прим. авт.).

Під час насильницької депортації, коли їхали поїздом в УРСР – прабаба якраз була вагітна п'ятою дитиною. На Луганщині прожили два роки. Тоді переїхали на Франківщину в село Дем'янів, неподалік від Бурштина, бо готувалися до повернення додому. Але цього так і не сталося. Бабині сестри й

досі живуть у Дем'янові – колоритні й гонорові лемкині, дуже мені нагадують її. У них є чудове почуття гумору і саме з цієї гілки роду – моє акторство. Дзюбинські швидко адаптувались на Луганщині, діти вивчили ще й російську мову. А коли перебралися сюди – їх через це

ледь не розстріляли повстанці. Хоча як розмовляти по-лемківськи – вони не забули – прабаба до смерті розмовляла тільки так.

А бабця Ганна грала в самодіяльному театрі, прекрасно співала. Взагалі в нашому роду Дзюбинських дуже артистичні жінки. Завжди дивуюся, як їм вдалося зберегти оптимізм, вміння цінувати життя в такі важкі часи, які вони пережили. Оте лемківське знання я переношу на сцену.

- А як у вас виник задум «Вигнаних з раю» як театралізованого дійства?

- Я знайшла родичів. Десь сім років тому отець Іван організував у Івано-Франківську зустріч нашої родини. Загалом на ній було 350 людей. Там я познайомилась із різними гілками родини від прадіда, прабаби. Кожна родина за умовою цієї зустрічі презентувала виступ – пісенний чи віршований. Я заспівала. Один із моїх родичів – пан Дмитро Репела, який проживає у Словаччині, дав ідею записати альбом і профінансував це.

Відтоді я почала вникати в лемківську тематику, побувала на Лемківщині. Була у Верховні, думала, знайду могилу родини. Але там всі Дзюбинські!

Що ж до «Вигнаних з раю» безпосередньо, то драму-концерт вже побачили у Франківську і в Городенці. Ми не проти зробити гастрольний тур з нею містами

Західної України, столиці. Це буде цінно для жителів сходу. Бо багато років між регіонами нашої держави свідомо роблять ворожнечу.

Коли ми приїхали три роки тому з «Нацією» в зону АТО, опинилися на Другий Святвечір в ресторані й почали щедрувати – власник закладу і офіціантка плакали. Всі плакали! Запитували: «Де ви раніше були, чому не приїжджали? Звідки знаєте ці пісні?» А для мене це настільки дивно... Це ж з молоком матері! Дуже боляче, бо коли людина чує щедрівку

і ридає, це на рівні генетичному і підсвідомому – щось рідне. У них це відібрали. Тому це робота не одного дня, але «Вигнані з раю» переплітаються з подіями сучасності й вимушених переселенців з Донбасу, Криму. Що таке рай у даному випадку? Це рідна домівка, та що тут є раєм на

землі – домашній затишок, тепло, любов. Це те, коли соціум набрид, але в тебе є рідна домівка і ти знаєш, що там завжди добре. А в тебе цю домівку відбирають...

- Дивлюсь, що поруч із відомими лемківськими піснями у «Вигнаних з раю» є й зовсім незнайомі. Як ви їх відшукували?

- З відомими все простіше – «Верше», «Під облачком», «Душко моя». Ще деякі мені порадила Ярослава Галик – «Колискову», «Ішло дівча лучками». А маловідомі пісні вислали з Польщі так звані «лем-лемки», наприклад, «На гамбочки купця мала». Ця пісня не дуже відома навіть серед старших лемків. До

речі, вважаю, що і з тими лемками, які не вважають себе українцями, треба вести діалог. Тим більш вони мають бажання спілкуватися з нами.

- У дійстві крім вас є велика кількість учасників...

- Так, участь беруть хорова капела «Бескид», оркестр Франківського драмтеатру. До багатьох творів доклався Роман Калин. Зрештою, це пісенно-театралізоване дійство. Нам важко було визначити жанр, бо «Вигнані з раю» – нібито й драма-концерт, пов'язаний з трагічною історією лемків. Але він не є важким для сприйняття – і сльози, і радість – звичайне життя людей, які жили, народжували дітей, одружувались, кохали, пережили війну, виселення. Всі ті емоції, які переживають сучасні українці!

Ростислав як режисер дуже добре склав усе дійство по блоках.

Ростислав Держипільський:

- «Вигнані з раю» – це далеко не прямолінійна драма.

- Попри цікаві сюжети, з 2014 року для театрів, естрадної сцени настали скрутні часи. Тарас Чубай згадував, що у 2014-2015 роках було дуже важко зібрати людей на концерт.

- Одразу після трагічних подій на Майдані, початку війни, був період, коли мало чи не щотижня оголошували траур. Концерти скасовували. Люди були дуже розгублені. Та й ми розуміли – найкращі сини нашої нації гинуть, а людям йти розважатися?

Але це було в перший рік. А тоді люди почали ходити в театри. Я казав ще тоді – є така відома штука в арт-терапії як «театротерапія», коли завдяки театру людина може переосмислити багато речей. Я як директор театру і режисер замислився: що мені як митцю можна робити в цих умовах, що саме потрібно глядачу? Виникло багато ідей – «Енеїду» за Котляревським ми ставили, але ніколи не замислювались, що остання частина в ній – війна! Усім відомі гульки, Дідона, Карфаген, рай, пекло. А я відшукав постановку останньої частини. Де ж ми могли уявити, що на початку XXI століття нас

спіткає війна? Ми жили, тішились, раділи – і в один момент нас «накрили». Так і в «Енеїді».

Багато вистав після Майдану, вони є з цим ухилом. Ми повинні це знати і пам'ятати, але це не означає, що ми маємо лише страждати, вмирати і казати, що в нас все погано. Ми мусимо жити далі і пам'ятати, що там на сході наша земля. Але це не означає, що ми не маємо розвиватися далі, творити.

- А чи змінилися тенденції щодо вподобань серед глядачів?

- Раніше була хвиля патріотичних, болючих мотивів, вони були трендом. А зараз люди чи втомилися, чи забагато цього є. Я це помічаю.

З іншого боку завжди люди ходили більше на те, що «папроще» – комедії, легкі історії, де не треба думати, замислюватися, а прийти, розслабитися, посміятися і вдома забути. Я ж люблю мистецтво, де глядач має думати і співпрацювати з актором, розгадувати закладені метафори – оце набагато цікавіше мистецтво. Глядачів насправді треба виховувати. В Івано-Франківську спершу досить складно було. А зараз глядачів можна виховувати і вести за собою як у школі – з 1 по 11 клас, коли в кінці ми вирішуємо складні задачі. Якщо захотіти – можна вивести глядача на високий рівень. Я щасливий, що в Івано-Франківську є саме такий глядач. І разом з тим він любить комедію – прийти і розслабитись. Я також це люблю, але це має бути один зі складників.

Якщо витвір є цікавим, сучасним, викликає співпереживання і «катарсис» – чи то комедія (сльози від сміху), чи трагедія (сльози від смутку), якщо в людини щось змінюється – на це глядачі будуть ходити. Це своєрідний наркотик, стан душі, за яким людина в принципі багато тисячоліть сумує,

своєрідне очищення. Бо ж людина в принципі має бути чистою, такою вона приходить у світ. Але суспільство накидає багато питань, коли маємо боротися, щоб бути чистими. І мистецтво може або очищувати, і це головне завдання, або ще більше забруднювати. Та якщо хочемо пити справжню чисту воду, бути чистими, маємо шукати саме це.

Бесідував Тарас Вархоляк

Фестивальний рік у фото

Ватра в США

7-8 липня відбувся XVIII (18-й) фестиваль Лемківська ватра на території «Оселі» Спільноти української молоді США в Елленвіллі (Ellenville), штат Нью-Йорк.

«Лемківська ватра» в Ждині

20-22 липня відбулася найстарша, уже XXXVI (36-а) «Лемківська ватра» на рідній для лемків території поблизу села Ждиня в Польщі. Цьогоріч вона зібрала близько 8000 гостей. Старостою Ватри був Андрій Ксенич. Також під час Ватри працювала виставка пам'яті славетного лемка Федора Гоча, який цього року відійшов у вічність.

Варта в Монастириську – «Дзвони Лемківщини»

Цьогорічний фестиваль став уже XIX за ліком. Варта в урочищі Бичова, неподалік від межі Тернопільщини з Івано-Франківщиною, зібрала гостей із семи країн. Розпочався триденний фестиваль із урочистої ходи в Монастириськах.

Ватра в Канаді

XXXIII або 33-ю за ліком ватру організували на території «Оселя Лемківщина» в Канаді у регіональному муніципалітеті Дарем (Durham), що в штаті Онтаріо.

Львівська ватра – «Гомін Лемківщини»

25-26 серпня біля селища Зимна Вода (Пустомитівський район) поруч із Львовом на території стадіону «Хіні-арена» відбувся IV (4-й) за ліком лемківський фестиваль. На сцені виступили колективи як з України, так і з Сербії, Словенії й Польщі. Відбулася також вікторина з лемкознавства. Перемогу в ній здобув учасник «Молодої Лемківщини» Максим Равлюк. Також відбувся конкурс дитячої творчості «Юне лемчатко».

«Лемківська осьїн», Івано-Франківськ

10 листопада в Івано-Франківській обласній філармонії імені Іри Маланюк відбувся концерт-фест «Осьїн лемківська» в рамках фестивалю «Поклик мого серця». У ньому прозвучали як популярні, так і маловідомі лемківські пісні у виконанні гостей з Івано-Франківської, Тернопільської, Львівської областей, а також Польщі. Організаторами свята були Івано-Франківська обласна організація Всеукраїнська товариства «Лемківщина» (голова Оксана Данилів), режисер – заслужена артистка України Галина Баранкевич.

